

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáca-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petítor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A Szent László-Nyomda-Részvénytársaság.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . . . 6 frt — kr.

Félévre . . . 3 > — >

Negyedévre . . . 1 > 50 >

Egy hónapra . . . 60 >

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 8 frt — kr.

Félévre . . . 4 > — >

Negyedévre . . . 2 frt — kr.

Egy hónapra . . . 80 >

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.

Félévre . . . 5 > — >

Negyedévre . . . 2 > 50 >

Egy hónapra . . . 1 > — >

Egyes szám ára 4 kr.

Előfizetési felhívás.

F. évi április 1-étől a „Tiszántúl” politikai napilapra új előfizetést nyitunk.

A „Tiszántúl” zászlójára a katolikus szellem és irány jelzavai vannak felírva.

A „Tiszántúl” az egész országban a legolcsóbb politikai napilap.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . . . 6 frt. —

Félévre . . . 3 > —

Negyedévre . . . 1 > 50 kr.

Egy hónapra . . . 60 >

Helyben házhoz kézbesítve:

Egész évre . . . 8 frt. —

Félévre . . . 4 > —

Negyedévre . . . 2 > —

Egy hónapra . . . 80 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 10 frt. —

Félévre . . . 5 > —

Negyedévre . . . 2 > 50 kr.

Egy hónapra . . . 1 > — >

Kérjük az előfizetéseket mielőbb eszközölni, hogy a lap pontos szétküldése körül zavar elő ne fordulhasson.

Vidéki előfizetések legcélszerűbben postán, utalványnyal eszközölhetők.

A kiadóhivatal.

A szocializmus forrása.

II.

(—a.) A társadalmi bajnak második forrását képezi az a hangzatos frázis, melylyel egy század előtt megindította a liberálizmus a társadalmi harcot: a liberté, egalité és fraternité, a »szabadság, egyenlőség és testvériség« tetszetős jelszava.

E magasztos jelszóval ajkán indult harcra a liberálizmus a régi társadalmi rend ellen. E programot kifejező eszményi elv alapján követelte a régi társadalmi korlátok ledöntését. E jelszóval tüzelte a tömeget a régi kiváltságos osztályok ellen.

És ma ugyanaz a liberálizmus, ugyanazon jelszó alatt nagyobb szolgátságba és nyomorba dönti a népeket, mint amilyen-

ben évszázadok előtt nyögtek; magasabb válaszfalat emel a társadalmi osztályok között, mint amilyen bármikor létezett.

A hangzatos frázisok nem tévesztették el hatásukat a népnél. A harmadik rend fegyvert ragad természetadta jogainak védelmére. A rendi alkotmány megszűnt, a papság és főnemesség kiváltságaival együtt vagyonát veszté. A vérszomjas tömeg, az eddig elnyomott harmadik rend — a polgári osztály — ezzel nem elégedett meg, hanem előbbi urainak vérét, életét kívánta. Capet testvért a vérpadra vitte.

Az elkobzott vagyon pedig nem az állam tulajdonába, hanem a polgárok kezébe került. A születés — és vallási arisztokrácia helyét a szellem és a pénz új arisztokráciája foglalta el. És mikor elfogyott az egyház és a nemesség vagyona, akkor az alkotmányozó gyűlés törvénybe iktatta, hogy »A magán-tulajdon szent és sérthetetlen.« A czéhek eltörölve, az ipar- és kereskedelmi szabadság kikiáltva.

Ezzel el lett döntve a negyedik rend (munkások) sorsa; ezzel ki lett mondva a társadalmi harc folytatása; ezzel meg lett hamisítva a liberálizmus eszményi jelszava; ezzel hűtlenül el lett dobva a »szabadság, egyenlőség és testvériség« magasan lobogtatott, megtépett zászlója.

A harmadik rend a jogaiért vívott nagy küzdelemben eszközül, emelkedéséhez lépcsőül használta a negyedik rendet; ás mikor elérte azt, amiért küzdött, — megtagadta hűséges fegyvertársát, nagyobb nyomorba, zsarnokiabb szolgátságba döntötte azt, mint amilyenben ő szenvedett. Kizárta a politikai jogok jó részének gyakorlásából — az egyenlőség és szabadság meghazudtolásával; és csupa testvériségből kiszolgáltatta, védtelenül oda dobta őt a kapitalizmus zsákmányául.

Nem lenne tanácsos fejtegetni a nép előtt: hogy néz ki a liberálizmus által kivívott »szabadság, egyenlőség és testvériség?« Nem valami tüzes szocialista,

hanem a pretestáns, konzervatív irányú Meyer Rudolf írja, hogy a munkás osztály »szabadsága« abban áll, hogy »szabad ott keresnie helyet, ahol éppen éhezni akar; az egyenlőség jogot ad neki, hogy éhségét a gazdagok asztaláról lehullott maradékokkal csillapíthassa.« A testvériségről — jobb hallgatni.

Amely jelszó alatt indult harcra a liberálizmus a régi társadalom ellen, ugyanazon jelszó és ugyanazon zászló alatt indul most harcra a negyedik rend, a szocializmus, — a liberálizmus és az egész társadalom ellen. »Szabadság, egyenlőség és testvériség« van írva erre a zászlóra is.

»Amilyen jogos volt a harmadik rend küzdelme a két első ellen, — mondja ugyancsak Meyer — éppen olyan jogos a negyedik rend küzdelme a harmadik ellen. Csak az óhajtható, hogy a negyedik rend ne forduljon e küzdelemben a rablás és gyilkoláshoz, mint azt a harmadik rend tette, midőn a papság és nemesség vagyonát egyszerűen konfiskálta, annak birtokosait pedig — guillotín alá állította.«

Ne higgye senki, hogy a szocialistákat minderre figyelmeztetni kell. Tudják ők ezt maguktól is nagyon jól. — Ime egy példa.

Néhány hónap előtt Németországban ünnepelték a katolikus egyházi javak szekularizációjának jubileumát. E jubileumon állami hatóságok is részt vettek. Ez alkalomból a »Vorwärts«, a szocialdemokraták hivatalos lapja, a következőket írta:

»Állami hatóságaink manapság nagyban ünneplik a szekularizációt, a birtokviszonyoknak erőszakos megváltoztatását, vagyis a közveszedelmesnek tartott birtokformának a közérdeknek megfelelőbbé való átalakítását; teszik pedig ezt abban a pillanatban, midőn ugyanők éppen most készülnek megsemmisítő hadjáratra a szocialdemokraták ellen, mivel ezek is hasonló közveszedelmesnek tartott birtokformának a közérdeknek megfelelőbbé való átalakítására törekednek. Óh szent együgyü-

ség és óh logika! Avagy »forradalmibb«-e, »felforgató-irányzatubb«-e a kath. egyház javadalmát állami és fejedelmi vagyonná alakítani, mint a tőke vagyonát közvagyonná? Vagy abban nyilvánul a bűn, hogy a tőke vagyonát közvagyonná akarjuk átalakítani és nem dinasztikussá?»

Ime! maguk a szoczialisták nyílt valamást tesznek: honnét merítették ők elveiket? Bevallják ők maguk, hogy a liberálisizmus az ő mesterük. — Nem lehet ezt többé eltagadni semmitéle csürés-csavarással, annál kevésbé alap-talan ráfogásokkal. Jó lesz ezt megjegyezni odaát!

Együttal pedig kitűnik ebből, hogy a liberálisizmus képtelen sikerrel megvívni a harcot a szoczializmussal szemben. — Szabadságot, egyenlőséget, testvériséget követel az egyik, — szuronyt szegezve felel a másik. Ahol a sokkal számosabb ellenség ugyanazon alapon, ugyanazon fegyverrel küzd, mint a védő fél, — ott nem lehet kétes a csata kimenetele.

Itt nem segít semmi egyéb, mint a társadalom újjászervezése, nem a liberálisizmus, hanem a kereszténység szellemében.

A liberálisok veresége Bécsben.

Az eddig megejtett bécsi községi választások éppen úgy, mint a salzburgiak a liberálisok teljes vereségével végződtek. A III. választó kerületben 5 rendes és egy pótválasztás volt. Mind a hat mandátumot a ker. szoczialista párt jelöltjei nyerték el; még pedig igen nagy többséggel, még a Lipótvárosban is 129 többsége volt az antiliberálisok jelöltjének. Hétfőn lesz a választás a II. választó kerületben, hol körülbelül 30 mandátum lesz ez alkalommal betöltve.

Osztrák vélemény a magyar állapotokról.

Weisz Albert, bécsi domokos rendü szerzetes, a száznak egyik legnagyobb hittudóra, érdekesen nyilatkozik a Linzer Quarta-schriftben a magyar katolikusok helyzetéről az egyházpolitikai törvények szentesítése után. Különös sulyt és érdekeltséget kölcsönöz e nyilatkozatunk az író maga, aki oly nagy tekintélynek örvend, hogy a legutóbbi osztrák szoczialis kérdésben Róma is kikérte az ő véleményét. Az érdekes nyilatkozatot szó szerint, kommentár nélkül adjuk a következőkben:

»Magyarországon eldőlt a koczka, a csata elveszett. Senki sem fog esodálkozni azon, hogy a harc kimenetele megfelel tényleges állapotoknak. Mindazonáltal nem szabad feladni a bátorságot és reményt. Bizonyára Jéna és nem Königrätz volt ez. Jénánál nagyobb volt ugyan a csapás, de annál áldásosabbak voltak annak következményei. E csapás az eddigi hanyagsággal és vésteljes önelégültséggel való teljes szakításra vezetett és alig hat év leforgása után fényes győzelemre vitt a szabadságharcokban. Vajha így lenne ez Magyarországon is!

A csapás Istentől jövő büntetés azért, hogy a nép elfeledte megbecsülni legszentebb kincseit. Ily csapások után csak egy út marad az üdvösség s ez, az általános nyilvános vallomás: vétkezünk.

Azt mondjuk, hogy általános vallomás, mert itt nincs kivétel. Talán némileg igazuk van azoknak, a kik azt mondják, hogy erélyesebben kellett volna fellépniök azoknak kiknek kezében a hatalom van. Azonban óvakodjanak minden hibát magukról ezekre háritani. Mert az tagadhatlan, hogy határozottan léptek fel, de helytelenül. A tekintélylyel mindig az őt megillető tisztelettel kell bánni, még akkor is, ha elég alapos okból nem tudunk avval mindenben egyetérténi. Ninesen a legjogosabb és a legszentebb dologon sem, ha a tekintély iránti tisztelet és hódolat kellő határai között nem marad. Ezen igazságot Isten ez egyszer ismét egy kézzelfogható példával állította elénk. Bár csak mindenütt megértenék és megszívlelnék!

Azért is első sorban az a szükséges, hogy megmutassa a magyar nép azt, hogy ő képes okulni a saját kárán is. Ha egyik a másik ellen támad és bűnét kizárólag a másikra akarja kenni, ha közös bűnbánás helyett kölcsönös elkeseredés és még nagyobb szakadás mutatko-

zik, akkor a legközelebbi csata nem Séna, sem Szedán, hanem Mohács lesz. A nagy nemzeti csapások napjaiban csak egy gyógyszer van: a közös, nyilvános bánat. Egyedül ez változtatja áldássá Isten haragját, egyedül ez ad erőt egy levert népnek az új küzdelemre. A magyarok szálljanak magukba bűnbánólag s bocsássanak meg őszintén egymásnak — mert mindnyájan vétkeztek — és aztán így szedjék össze közös erőiket, s akkor tapasztalni fogják, hogy egyes-ség mellett több erejük van, mint hitték, józan-sággal, mértékletességgel sokkal többet hódít-hatnak vissza és tehetnek jóvá, mint a mennyit elveszítettek.

Katholikus mozgalmak.

A néppárt szervezkedése.

Legújabb hírek szerint a néppárt terjedése és szervezkedése mindinkább erősebb lendületet vesz. A nevezetesebb jelenségek a következők:

Dombóváron a katolikus választópolgárok előkelőbbjei március 25-én Nyárády Aladár plébános meghívására értekezletre gyűltek össze. Az értekezlet elnökül Lexa Zénó mérnököt, s jegyzőjéül Pribay Ferencz tanítót választották meg. Ezután Pongrácz Béla hírlapíró ismertette a néppárt programját. Erre a jelenvoltak határozatilag kimondták a néppárthoz való csatlakozást. S végül egy kath. néppárti kör alakítására, s a párt szervezésének és működésének előkészítésére bizottságot küldte ki.

Galgócson a kerületi néppárt március 21-én gyűlést tartott, melyen mintegy 300 választó volt jelen. Praznovszky Mihály esperes-plébános elnök megnyitót beszédet tartott, melyben a néppárt keletkezésének jogosultságát indokolta. Ugyanezen beszédet Sándorfi Nándor lelkész tót nyelven tolmácsolta. Erre Bruckner Agoston a választási visszaélésekről beszélt, s a nyitrai dolgokról megkapó részleteket közölt. Továbbá az elnök felhívását kath. körök alakítására, valamint Czaykovszky Evaniszt indítványát kath. ifjúsági egyletek létesítésére, az egybegyűltek lelkesedéssel elfogadták. Még számos más praktikus dolgot beszéltek meg, különösen a választók összeírása nyilvántartását illetőleg, s egy előkészítő bizottságot is küldtek ki. Végül gróf Zichy Nándor, gróf Esterházy Mórész Pál és ifj. gróf Zichy Jánosnak üdvözlő táviratokat küldtek.

A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

Az öreg sziv.

A »Tiszántul« számára írta: Mars.

»De nehezen várom — a tavaszt.
Óh, ha tudnád, hogy miért várom azt?
... Sirján a nefelejtés ha kikél:
— Almairól mindent elregél!«

(Régi népdal.)

Tavaszodik. Ugy dobog a szivem, valahányszor a feltámadásra gondolok; — a bájós természet föltámadására.

Imádom a tavaszt. Ugy érzem, mintha én is együtt élnék s együtt lennék halott a nagy természettel. Falevél hullása, virag fakadása; ép úgy lejátszódik az én lelkemben is, — mint a természetben.

Apró kis sárga virággal szegélyezett utakon bolyongva, meglátogatom — a régi ösmérőket.

Jó barát nem feledkezik meg a régi ösmérőkről még akkor sem, ha már azoknak emlékét, csupán csak egy kis fekete kereszt jelöli.

Megállok az öreg Dani bácsi sirjánál. Keresem a kis nefelejtést, hátha regélne valamit arról a titkos, nagy álomról: a melyet az öreg már egy hosszú éve aluszik? Hátha elmondaná, hogy megnyugodott-e már a vén, szenvedő sziv; vagy talán odalenn is érez, dobog; szeret és fáj örökre — a világ végéig.

Szegény jó öreg Dani bácsi! ...

Egy esztendeje már, hogy leeresztettük a barna diófa koporsót ... s még sem tudok hozzászokni a gondolatához, hogy soha sem fo-

gom többé látni az öreget; a mint nagy kerek ókuláréján nézve, rajzolgatja a görbe számokat

Azt gondolom mindig, hogy csak késik; nyugtalanul nézegetem az órát, hova marad a jó öreg? Várom, várom, de hiába: a jó öreg nem tér többé vissza! ...

Valahányszor elhalad a katona-zene ablakunk alatt, mindig könybe lábad a szemem.

Odatekintek az üresen álló székre, hiába! ... nines ott az öreg Dani bácsi!

Nem is megyek már az ablakhoz. Ugy volt azt csak jó az öreggel nézni. Még most is a fülemben cseng a hangja, a mint — kopott tollszárával mutogatva — magyarázott szegény öreg:

— Nézze öcsém! nézze! ... Látja azt az aranygalléros, érdemrendes urat? ... Hova néz? ... nem látja? ... az, az ottan azon a szép szürke lovon. No lássa, az ott az ezredes. Nagy ur! ... Parancsnoka egy egész ezrednek. Ötezer ember van alárendelve.

Az öreget háromszor-négyszer is megnyugtattam, hogy látom. De ő csak szoritotta a karomat, mutogatott, beszélt izgatottan; — azt hitte, hogy a mit ő lát, azt más nem látja. Az öreg beszélt tovább:

— Hát azt a büszke kis fekete bajuszas főhadnagyot látja ott a baloldalán? ... No lássa öcsém, az a segédtszjtje. Ur Isten a regimentben. Szép állás, megtisztelő állás; ő belőle is olyan aranygalléros érdemrendes ezredes lesz, mint az ott ni: ha valami bolondot nem csinál.

... Mint az ott ni! ... Melyik? ... Szegény öreg még akkor is mutogatott, mikor már rég-es rég elhaladt az egész regiment; de az öreg

még mindig látta: ... visszatükröződni fájó könyeiben.

Hányszor történt már ez így! ... Én nem voltam katona soha, de azért már úgy ösmerem azokat a tiszteket, mintha én is velük szolgáltam volna; hiszen olyan sokszor hallottam már az öreg Dani bácsitól.

... De megmagyarázni nem tudtam az okát magamnak soha.

Az öreg Dani bácsi különben zárkózott ember volt. Hűségesen megdolgozott a hatszáz forintos irnoki fizetésért, s ki is tudta vivni az egész hivatalnoki kar tiszteletét és becsülését a maga számára.

Az igazgató, a titkár mindennap megkérdezték tőle: »Hogy van Dani bácsi?« ... A meiy kérdésre ő tiszteletteljesen, de röviden felelt. Volt a modorában valami olyan előkelő uri, ... a mi határozottan nem illett a sárga gérokkhoz. Ezt elösmerte mindenki, de egyebet nem tudott róla senki.

Ő volt a tegőregebb hivatalnok. Őt már mindenki itt találta; hogy és mikor kerülhetett az irnoki székbe: azt nem tudta senki.

... Én megtudtam.

Felfogadtam, hogy nem mondom el senki-nek. De hiszen mit érek vele, ha még most is hallgatok? Hiszen az öreg már por és hamu. Miért ne tudnák meg, hogy ki volt az a vén hatszáz forintos irnok; a ki azonban ur volt a kopott kabát alatt is; és tisztelve szeretve volt mindenki által halála órájáig.

*

Egy verőfényes márcziusi napon ismét ablakunk alatt menetelt a katonaság.

Dani bácsi ismét az ablakhoz húzott s

Gyöngyöspatán a kerület papsága Dobrányi Károly alesperes elnöklété alatt, a megalakítandó néppárt ügyében ülést tartott. Nagy lelkesedéssel kimondották a néppárt szervezésének szükségét. Fokozta a lelkesedést azon levél, melyet gróf Batthányi József megyei nagybirtokos egyik lelkészéhez intézett s melyben a kerületi papságot felhívja a néppárt alakítására s kilátásba helyezi nyomatékos pártolását. A jelenvoitak ezt köszönettel vették tudomásul és a főurnak ezen nagylelkű elhatározása miatt elismerő feliratot intéznek. A kerület eddigi függetlenségi képviselőt választott, de mivel a jelenlegi képviselő, ígérete daczára, megszavazta a polgári házasságot, a jövő választáskor alapos a kilátás, hogy a választók néppárti jelölt mellett fognak sorakozni.

Katholikus körök.

Új katolikus körök. Legutóbb Sárszentmiklóson, valamint Ó-Lublón, katolikus körök alakultak. Az előbbinek eddig száznál több, s az utóbbinak már 118 tagja van. — A belügyminiszterium újabbán a csákvári kath. kör, a kőszegi róm. kath. kör, a borszéki kath. népkör és a dunapenteleki kath. kör és a privigyeyi kath. népkör alapszabályait, a bemutatási záradékkal ellátva, jóváhagyta.

A kath. körök és a millenium. A nagy nemzeti ünnepet, az ezeréves fordulót, mely mindjobban közeledik immár felénk, meg kell ünnepelniök a kath. egyeteknek is, meg kell ünnepelniök már csak azért is, hisz a vallással, a katholicizmussal egyesült hazaszereget volt az, mely védte, föntartotta ezt a nemzetet ezer év viharai között, a kath. egyetek pedig épen ezt az eszmét, ezt az érzelmet, a vallásos honszeretetet ápolják és terjesztik, őrzik és élesztik a társadalom minden rétegében.

Jelen kell tehát lenniök a kath. egyeteknek a nemzeti ünnepen, méltóan azon eszméhez, melyet képviselnek, méltóan a magyar kath. egyleti élethez, mely egyre jobban ébred az álmaiból és egységesen, egyesülve egymással, hogy imponozans módon nyilvánítsák ezzel is az eszmék és célok közösségét. Ez indította arra a Budapesti katolikus kört, hogy mintegy élére állva a nemzeti ünnep e részének, megállapítsa azon módozatokat, melyek szerint a kath. egyetek a legméltóbban vehetnének rész a nemzeti ünnepben. E célból terjesztette fel részletes tervezetét a püspöki kar elé is, hogy annak hozzájárulása, annak

jóváhagyása tegye lehetővé a tervezet egységes megvalósítását. Remélhetőleg nemsokára megérkezik a püspöki kar válasza, addig is azonban a kath. egyetek nagyon jól teszik, ha már most, még a tavaszi idő beállta előtt, mielőtt az egyleti élet élénksége szünni kezdene, valamennyien egy külön milleniumi bizottságot választanak, melyhez intéznék azután később a Budapesti katolikus kör a maga megkereséseit, illetve amely bizottságok azután tárgyalhatnák a Budapesti kath. kör tervezetét s megállapodhatnának annak kivételére nézve is.

Lapszemle.

Budapest, 1895. márczius 30.

A Magyar Állam »Magyar jakobinusok« cím alatt úgy látja, hogy a Bánffy-kabinet emberei híven kopirozták a legutóbbi választásoknál a régi jakobinusokat, Jakobinus uralom van most, így szól, Magyarországon. De Bonyhád, Csáktornya és Nyitra sokat használt a haza és népmentő pártoknak, szemben egy hazátlan, nemzetközi érdekszövetséggel.

A Hazánk a képviselőház reformját sürgeti, mert a választottak túlnyomó többsége nem rendelkezik annyi értelmi erővel, melyet a törvényhozás nehéz munkája megkíván és még csekélyebb mértékben van meg bennünk az az erkölcsi erő, mely az okos, alapos, a nemzeti érdekeket előmozdító munkának föltétele. Müvelt értelmet, szeplőtlen szívet, naiv felfogású politikusok közt keresni, kiknek legnagyobb része még csak el sem olvassa azokat, a javaslatokat, melyeket megszavaz.

A Pesti Hírlap gunyos hangú cikkben a nyitrai választás alkalmából a parlamentben felszólalt képviselőket és a néppártot támadja meg, de ezuttal sem tud egyebet tenni, mint szokott rágalmaikat ismételni.

A Nemzet a szerbiai politikai állapotokkal foglalkozik, melyek a most folyó képviselő választások alkalmával egy készülő forradalmat sejtetnek, a miért is maga Milán is Szerbiába utazott.

A Budapesti Hírlap a Bánffy kabinet ellen kel ki, felsorolja annak bűneit s nagyon fél, hogy ha ez még sokáig így fog tartani, Magyarország olyan helyzetre fog kerülni, melynek utvesztőjéből majd lehetetlen lesz a nemzetet megmenteni békés uton.

A Pesti Napló »A fekete csapat« czimen, mely alatt a főrendiházi ellenzéket érti, a magyar történetből vett példákkal igyekszik kimutatni, hogy a főrendiház nem képes meggátolni soha a liberális szellemben való haladást s ebből azt következteti, hogy a főrendeknek nincs korlátlan vita joguk.

Az **Egyetértés** a magyar katonai akadémiáról cikkeznek s nagyon megdicséri Apponyit, ki ennek a kérdésnek már oly régóta buzgó harezosa, de kinek törekvései a kormány-párt ellenállásán hajótörést szenvednek. — Azt kívánja, hogy bárcsak sikerülne végre valahára e kérdést is a nemzet javára megoldani.

A Nemzeti Ujság szerint a parlamentben a kormány által követett mai rendszer valószínűs basáskodás számba megy, már, ez a kormányforma nem a szabadság védőbástyája, hanem az önkényuralom kényelmes eszköze, mely nem csak rendelkezik s parancsol, hanem még a felelősséget is a nemzetre hárítja.

A Magyarországi Kormányok és tőzsdék cím alatt előbb Plener nyilatkozatait közli a tőzsdére és tőzsdéi visszaélésekre nézve, folytatólag azt mondja, hogy a magyar kormány tagjai ismételten nyilatkoztak a tőzsde kinövései ellen, s elhatározták, hogy cselekedni is fognak. Mind a mellett szépen megmaradtak a szónál, és a cselekvést a jövő kormányára bízzák. A tőzsde pedig jól érzi magát, mert — ugymond — a nagy közönség kaszát, kaptát és családot ott hagyva tódul a tőzsdébe.

A Magyar Hírlap »Az örök téma« czimen a budapesti vízvezetési mizeriákról cikkeznek, melyeken, daczára az örökös panaszoknak és felszólalásoknak még sem segítenek. Azt javasolja, hogy e nagyfontosságú vállalat mostani vezetőit mind bécassák el és új embereket állítsanak az élére, mert csakis így lehet radikálisan orvosolni a bajokat.

A Pester Lloyd hosszasan reflektál az Apponyi tegnapi felszólalására a parlamentben, czáfolni igyekszik annak a nemzetiségekről és a katonai akadémiáról tett kijelentéseit és abban bizik, hogy az igazság, mely a kormány-párt részén van, győzni fog, daczára az ellenzék folytonos akadékoskodásának.

A Neues Pester Journal az Anglia és Franciaország között a legújabb időben beállott feszült viszonyról ír, melyet a madagascari és egyiptomi események idéztek elő. — A béke érdekében szükségesnek tartaná a régi barátságos viszony fenntartását.

vettem észre, hogy az öreg a szokottnál izgatottabb volt.

Egy félóra múlva szívdobogásról panaszkodott s kért bocsássam el nagyon rosszul érzi magát.

Elboesátottam.

Délután nem jött föl az öreg a hivatalba. Rosszat sejtve, tudakozódní kezdtem a lakása felől. Senki sem tudta megmondani, hogy hol lakik. Valamelyik szolgáló tudott felőle annyit, hogy egyik kisebb külvárosi vendéglőbe étkezik, fölkerestem a vendéglőt. Ott utba igazítottak.

Sok kérdezősködés után ráakadtam a szerény kis házikóra, melynek egyik udvari szobáskáját bírtá bérbe Dani bácsi. Fölkerestem. A mint kinyitottam a kis szobaajtót, sajtárságos látvány tárult a szemeim elé.

Ágyban fekvő beteg helyett, egy régi divatu tiszt ruhába öltözött vén főhadnagyot találtam — teljes díszben — ülve a kanapén; már azt hittem, hogy ajtót tévesztettem, mikor egyszerre felismertem a hadifiban: az öreg Dani bácsit.

Lábaim csaknem gyökeret vertek, megse tudtam mozcézani a csodálkozás miatt.

A mint észrevett, fölállott s elém jött.

Mintha kieserélték volna. Nem a vén görbehátú irnok, hanem egy feszes tartású valószínűs katona állott előttem. Mégegyszer összeszedte minden erejét, megakartia nekem mutatni, hogy: ki volt ő?...

— Vártam öcsém. Tudtam, éreztem, hogy eljön, monda kezemet megszorítva.

— Nagyon beteg vagyok, úgy érzem, hogy közel vagyok a végcéllhoz; nem akarom sirba

vinni titkomat; — magára bizom. Foglaljon helyet.

Leültem ő — a katona — állva maradt.

— Ugy-e csodálkozik...

— Pedig az így volt.

— Katonatiszt voltam; főhadnagy, ezred segédtiszt. Olyan küszke fekete bajszú gyerek, mint amelyik ma ott lovagolt az ezredes baloldalán. Ott lovagoltam valamikor én is.

Az öreg fáradni kezdett, neki támasztotta lassan-lassan meggömbölgő hátát az ablak fájának.

— Első tánczos voltam a regimentben, első udvarló.

— Szerelmes volt belém száz asszony, minden lány, én pedig csak játszottam velük: mint macska szokott az egérrel.

— Egyszer aztán: elvesztettem a szívemet az eszemet — én is.

— Beleszerettem egy szép, szőke lányba, a ki olyan szép volt, hogy mai napság már nem is lehet olyan szép lányt látni. Szép volt, előkelő hivatalnok lánya, de nem volt annyi pénze, hogy mint katonatiszt elvehessem.

— Udvarolni kezdtem, s a szép lánynak hizelgett a garnison első gavallérjának az udvarlása. A viszony napról-napra szorosabbá vált közöttünk. Egy szép napon aztán megkerétem a szülőktől lányuk kezét.

— A szülők hallani se akartak róla. De a lány sirt, én könnyögtem, s lassan, lassan meglágyult az apa kőszíve. Igazgató volt itt a mi hivatalunknál, befolyását könnyen érvényesíthette.

— Nekem megvolt a katona iskolai bizonyítványom, s néhány vizsga letétele után hi-

vatalnok lehettem volna. Természetesen az irnokságon kellett kezdenem.

— Ledobtam hát a ragyogó egyenruhát, szegre akasztottam a villogó kardot, s hogy boldogok lehessünk — polgárrá lettem.

— Itt kezdődik az én életem szomorujátéka.

— Rövidke idő győzött meg róla, hogy a gyermekleány nem engemet, hanem csupán a fényes egyenruhát szerette rajtam. — Napról-napra hidegebb lett hozzám; majd egy fiatal orvos udvarlását fogadta, s egy szép napon, rövid levélke kíséretében visszaküldte boldogságunk kapesát — az én jegygyűrűmet.

— Vége volt mindennek!...

— Ugy maradtam a világban, mint szedett szőlőág; pályámat, szerelmemet vesztve; s egy hosszú élet koldus tarisznyáját czipelve hátamon; a melybe a részvét alamizsnája helyett gunyt, kacaját raktak az emberek.

— Ez alatt a teher alatt roskadtam így össze.

Az öreg a hosszú beszéd s a nagy izgatottságtól kimerülve, ágyára dobta a nagy nehéz csákót; s mintha szavait tettel is bizonyítani akarta volna: mellém roskadt a kanapéra.

Szemei megteltek könnyel, s mialatt egy elpusztult élet romjain zokogni kezdett, — felém nyújtott egy megsárgult régi arcképet.

Hagytam, hadd sirja ki magát szegény Dani bácsi, nem zavartam volna meg a világ minden kincséért sem; vizsgálni kezdtem az arcképet. Lehetetlen volt fölismerni.

Valamikor meglehet, hogy kép volt; most azonban csak sárgult, foltos papírlap, melyről

Országgyűlés.

A képviselőház ülése.

Márczius 30.

Szilágyi Dezső elnök d. e. 10 órakor megnyitván az ülést, benyújtja a szokásnak megfelelőleg az 1892—97-iki országgyűlés III. ülészakáról szóló elnöki zárjelentést.

Neményi Ambrus a pénzügyi és földművelésügyi bizottság előadója bemutatja a bizottság többrendbeli jelentését.

Olvasztatik a legkegyelmesebb királyi leirat mely szószerinti szövegében így hangzik:

Mi Első Ferencz József, Isten kegyelméből Ausztriai Császár, Csehország Királya stb. és Magyarország apostoli királya. Hü Magyarországunk és társországi zászlósainak, egyházi és világi főrendinek és Képviselőinek, kik az általunk 1892. évi febr. hó 18-ika Budapest székesfővárosunkba összehívott országgyűlésen egybegyűlvék, királyi üdvözlötünket.

Kedves Híveink! Midőn magyar miniszteriumunk előterjesztésére az általunk 1892. évi febr. 22-én megnyitott országgyűlés harmadik ülészakát ezenel berekesztjük, egyszersmint a negyedik ülészakát a folyó évi április hó első napjára összehívottnak nyilváníjuk.

Kikhez egyébiránt királyi kegyelmünkkel állandóan hajlandók maradjunk.

Kelt Bécsben, 1895 márczius 28-án.

Ferencz József, s. k., Bánffy Dezső, s. k.

A kegyelmes királyi leirat kihirdetvé, hódoló tisztelettel tudomásul vétetik.

A jegyzőkönyv hitelesítése után, elnök az ülésnek bezárta alkalmából a maga és tisztársai nevében a ház tagjainak támogatásukért köszönetét mond.

*

Főrendiház ülése.

— Márczius 30. —

A főrendiház ma délelőtt 11 órakor Szlávy József koronaőr elnöklete alatt ülést tartott, melyen a főrendek minden vita nélkül hozzájárultak:

a hajdani kedves képét harminczöt év könnye — csöckje teljesen eltüntette.

Jó ideig nem szólt egyikünk sem.

Mikor aztán az öreg kisé megnyugodott, megtörttem a csöndet:

— El? Dani bácsi... — kérdém a képre mutatva.

Az öreg megcsóválta galamb fejét:

Nem!... Az igazságos örök Isten nem engedte...

Nagyon nehezen beszélt szegény, minduntalan elcsuklott a hangja.

Nem!... A vőlegénye, a doktor megcsalta egy gazdag vén leányért, s szegényében elveszítette magát...

— Én nem átkoztam meg soha!

— Én szeretem most is, hült porában is... de az Isten... az Isten...

Ujra zokogni kezdett.

— Az Isten Dani bácsi igazságos.

De azért én ott fogok pihenni mellette. Megvásároltam azt a kis darab földet... a mennyibe az én koporsóm elfér. — Oda temesetek engem ősém!...

Oda Dani bácsi, oda!...

Az öreg vállamra hajtotta fejét, megölelt, megcsóválta s aztán — elaludt örökre.

Oda temették.

A két kis sir fölött egymást éri a két fekete kereszt, ezek érzik egymást.

Hát vajjon odalent, ha majd egygyé porlik a sárga homokban két boldogtalan szív... vajjon azok megérik-e?... megösmérik-e? egymást?

... Majd elregéli a: nefelejts!

szom. hóv
könyv. qd

a párdány-zsombolyai h. é. vasut engedélyezéséről;

a segesvár-szentágothai h. é. vasut megépítésére szükséges költségek biztosításáról;

a székely vasutak kiépítéséről;

a gurahoncz-nagyhalmágyi gőzmozdonyu vasut engedélyezéséről;

a temesvár-nagyszentmiklósi h. é. vasut engedélyezésének megtörténtéről;

a pozsony-dunaszerdahelyi h. é. vasut engedélyezéséről;

a szilágysági h. é. vasut építése és üzletberendezési tőkájének felemeléséről;

a Győr-Mosony vármegyei szigetközi érdekeltségnek az 1885. évi XXIII. t.-czikk 82. §-a értelmében ármentesítő társulattá történt alakításáról;

a Rába és mellékfolyóinak szabályozására az 1885. évi XV. t.-czikk alapján felvett kölcsön járulékaiknak és az 1893. évi XVII. törv. ozzikkal engedélyezett előleg fedezéséről;

az 1893. évi állami zárszámadásról és az aldunai Vaskapu-szabályozás 1893. évi munkálatairól;

a Magyarország és Horvát-Szlavonországok közt az 1892. évre eszközölt leszámolásról;

a törvényhozás által engedélyezett évi hittel szemben (1893. évi XXXI. t.-czikk az 1894. számadási év I. és II. negyedében előfordult tulkiadásokról, előirányzat nélküli kiadásokról és hitelátruházásokról);

a törvényhozás által engedélyezett évi hittel szemben (1893. évi XXXI. t.-czikk) az 1894-iki számadási év III. negyedében előfordult tulkiadások, előirányzat nélküli kiadások és hitelátruházásokról

a törvényhozás által engedélyezett évi hittel szemben (1863. évi VII. t.-czikk) az 1893-iki számadási év pótnegyedében előfordult tulkiadások, előirányzat nélküli kiadások és hitelátruházásokról;

a néhai Vásárhelyi Pál volt mérnök leányának adandó állami segély ügyében a földművelésügyi m. kir. miniszter által az országgyűlés elé terjesztett jelentések tárgyában hozott képviselőházi határozatokhoz.

Felolvastatik ezután a képviselőház mai ülésének jegyzőkönyve s a legkegyelmesebb királyi kézirat, melyet a főrendek állva hallgatnak meg.

Hétfőn a főrendiház is ülést fog tartani s akkor megejtik az új választásokat is.

A jegyzőkönyv hitelesítése után az ülés véget ért.

NAPTÁR.

— Márczius 31. —

Vasárnap. Róm. kath. F. Judica. Prot. F. 5. Ámosz. Gör. kel. márcz. 19. A. Nagyböjt 5 v. Izr. Nisau 6.

Nap kel 5 óra 28 p., nyug. 6 óra 10 perc. Hold kelte 7 óra 17 p. nyug. reggel.

Márcz. 31. Biharmegyei és nagyváradi népnevelési egyet közgyűlése.

Ápril 2. Folytatólagos sorozás Nagyváradon.

.. 5. Katona i lövésár Nagyváradon.

.. 7. A kerületi betegsegélyző egyesület ülése.

.. 16. Zárhatáridő a László malom új részvényeinek jegyzésére.

.. 28. A nagyváradi hegyközség megalakítása.

.. 28. A nagyváradi szőlőbirtokosok közgyűlése.

Jun. 4. Középiskolai tanulók kerületi tornaversenye Nagyváradon.

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő üzletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonnenwirth-féle bazárban Fő-utca,
Sonnenfeld Adolf papirkereskedésében Fő-utca,
Kádár és Kiss czégnél Kishid-fő,
Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,
Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-piac,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,
Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca.
Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtnak.

Uj regényünk.

Az új negyed év kezdetével Edhor J. a kiváló német irónőnek igazán nagy-szerű regényét az »Apai vér«-t kezdjük

meg. Előre is fölhívjuk olvasóink figyelmét e kiváló munkára, mely érdekes, meséje, páratlan jellemalakítása, igazi kath. szelleme által messze kimagaslik a szokásos tuczat regények sorából.

* **Fekete vasárnap.** Mától kezdve a ránk következő két hetet teljesen a nagy gyásznak szenteli az egyház. Fekete fátyollal borítja be a megváltás jelét: a feszületet, innét e vasárnap neve: Fekete vasárnap. A szertartásból kihagyja mindazt, ami örömet fejez ki, névszerint az Alleluja-t, sőt itt-ott a Glóriát is. Minél közelebb jön a gyász nagy napja, a Megváltó halálának emléknapja, annál mélyebb a gyász, melyet az egyház kifejt, hogy hiveit arra emlékeztesse, hogy bűneinkért halt meg az Isten Fia: itt a bűnbánat legfőbb ideje.

* **Nagyváradi ipar külföldi koronás főkasztalán.** Lakos Lajos városi adóellenőrnek a napokban jelent meg nagyfelnőtést keltő érdekes munkája: »Visszaemlékezés Törökországra« melyről lapunk más helyén emlékezünk meg. Lakos könyvéből 3 példányt remek diszkötésbe foglalt Schmidt Gyula helybeli könyvkötő, kinek műhelye a színházudvarban van. A könyvek fehér bőrbe vannak kötve s a czimlapon gyönyörű kivitelű színes czirádkkal vannak ellátva, középen czimerrel. A remek kivitelű és izléses könyv egy példánya különben ma dél-előtt Szandicz Adolf kishidfői üzletének kizakartában közszemlére lesz kitéve. Lakos e 3 példány egyikét Abdul Hamid török szultánnak, a másikat I. Károly román királynak, a harmadikat dr. Beöthy László főispánnak ajánlja fel. Azonkívül 10 példány készül valamivel egyszerűbb, de igen csinos kivitelű börkötésekben Lahovary román hadügy-miniszternek és 9 előkelő török basának, köztük gr. Széchenyi Ödönnek is.

* **A beteg püspök** A beteg Schopper püspök láza, — mint levelezőnk írja — már muló félben van és így igen alapos a remény a püspök felgyógyulásához. Vaszary hercegprimás és több főpap táviratban kérdezősködtek a beteg állapota felől. A rozsnjóói egyházmegye egész területén könyörgő miséket mondanak az agg főpap felgyógyulásáért.

* **Áradások a szomszédban.** Gyulai levelezőnk írja: Békés város, Gerla uradalmi pusztá a legkomolyabb árvízveszélyben forognak. A Kettős-Körös balparti védgátja 3 helyen átlukadt, de sikerült eltölteni; a Körös színig telve van és semmi lényeges apadás nincs. Felülről ép most jeleznek 3 cm. apadást. A Körös gátjain embersokaság örködik és tömi a szivárgásokat. Ha a víz még néhány emtert árad, a védgátak átszakadása bizonyos. A dobozi és békési határban a Körös egész hosszában minden férfi a gátakon dolgozik.

* **Belefult a Körösbe.** Tegnap délelőtt egy 60 évesnek látszó öreg ember hulláját fogták ki a Körösből a nagyváradi felső garasos hid mellett. Egyik szemtanu: D a n k ó József számos következőleg adta elő a szegény öreg ember tragikus esetét. Ő ott állott a nagyhidon és látta, hogy a Löblé-gyár és a Kepesház közötti keskeny utvonalon, a hullámszó Körös partján egy ember igyekszik a hid felé. Egyszer csak megbillent az öreg és az áradatban találta magát. Ő azonnal segítségére sietett; beugrott utána, de a sebes víz őt is majd elsodorta. Látta, hogy nem segíthet rajta, a saját életét igyekezett megmenteni és egy ezölöpbbe fogózott, mig Bálint Áron ügyeletes rendőr ki nem mentette. Ezalatt az öreget

~ Folytatás a mellékleten. ~

a víz levitte a felső gyaloghídig, ahol kifogták szigonynyal, de már akkor meg volt halva. A nevét senki sem tudta megmondani. Fekete, rongyos ruha van rajta; lábán még rongyosabb czipő. Kinézése után itélve valami koldus ember lehetett. Irományt nem találtak nála, zsebében csupán egy darab børsajt és egy fél narancs volt. Beszállították a bonczházba, ahol valószínűleg ma fogja felbonczoltatni a törvényszék. Le is fogják az öregot fényképeztetni, hogy kiléte puhatolható legyen.

* **Uj tüzoltó-egylet a megyében.** A biharmegyei alispáni hivatalhoz tegnap egy alapszabálytervezet érkezett a jóváhagyási záradék kieszközölése végett. Az alapszabályból kitűnik, hogy a beéliek tüzoltó-egyletet alakítottak. A kérvényt Zeller Jakab mint főparancsnok és Molnár Ferencz mint jegyző irtak alá.

* **Kifosztott holttest.** A pozsonymegyei Csölöszte község határában a Duna hulámai előkeleiben öltözött férfi holttestét vetették ki. A szürke nadrág, a fekete kabát és mellény a legfinomabb és legdivatosabb gavallért sejtetik. A kabát zsebében talált tárcza 79 frt és 5 krt tartalmazott. A balkéz ujján jeggyűrű csillogott. »K. M. február 28., 92.« felirattal. Kovács János csölösztesi lakos bukkant rá a holttestre, s a helyett, hogy rögtön jelentést tett volna, elvette a pénzzel telt tárczát, a jeggyűrűt is lehurta a halott újáról s ott hagyta temetetlenül a holttestet. A csendőrség azonban megtudta a fosztogatást s a halottat átadta a földnek, a fosztogatót pedig letartóztatta.

* **A Tiszák őse.** Komáromy András, a »Turul« című folyóirat legújabb számában kezdi meg »A borosjenői Tisza-család genealogiája« című nagyérdékű közleményét, melyben a legrégibb időktől fogva nyomozza a Tisza-nemzetiséget. Mint Komáromy kideríti, Tisza nevű udvarnok már 1211-iki oklevélben is előfordul, de bővebbet erről nem tudni. A legrégebb Tiszák közül csak arról a Tiszamesterről vannak közelebbi adataink, aki már I. Károly alatt a királyné ajtóállója és borosjenői birtokos volt s akít a múlt század geneologusai bizonyára csak azért nem tettek meg a manapság virágzó Tisza-család ősatyjának, mert a reá vonatkozó oklevelek újabb időben kerültek napfényre. Tisza mester mint Mária királyné apródja kezdé pályafutását, kitől hűséges szolgálatáért 1312-ben a régi Pilis vármegyében fekvő Üröm (Ewren, Ewrym) birtokot kapta. Az adománylevélből megtudjuk, hogy származásra nézve ruthén volt. Erzsébet nevű feleségétől, kiről csak annyit tudunk, hogy bizonyos Jakab leánya volt, két fia származott: András és László. Erzsébet asszony özvegyesre jutván, Albrecht budai polgárral lépett második házasságra, akit közönségesen herczegnek neveztek. Ennek utána a két fiúnak nyoma vész. Talán korán és maradék nélkül haltak el, de az sem lehetetlen, hogy circumspectus budai polgárokká váltak, mert mostoha apjuk sok szép jószágukon hamarosan tuladott... Üröm 200 márkáért — nagy summa volt ez abban az időben — a királyné kezére került, aki aztán az általa alapított ó-budai apáczakolostornak adományozta. Hasonló sorsban részesült Ladány és Boros-Jenő is.

* **Gyújtogatások Mohácson.** Mohács község lakosait — mint onnan írják — nagy izgatottságban tartják az ottan naponként ismétlődő tüzesetek. Tegnap délután a község két végén volt tűz, melyet csak nagynehezen tudtak eloltani. A tüzet gyújtogatás okozta, mit az is bizonyít, hogy a felgyújtott házak közelében terpentinhez hasonló gyújtóanyagot találtak. A hatóság a legmesszebb menő óvintézkedéseket megtette; éjjel-nappal örök czirkálnak az utcákon, de az izgatottság még így sem csillapodik.

* **A gyermekkórház javára.** Van ugyan a város kezelése alatt egy összeg, mely a nagyváradai gyermekkórház alapját képezi, de hogy mikor lesz az ige testté, azt bizony még a város zseniális főszámvivője sem tudná megmondani. Az az hogy nagyot is modtunk úgy hamarjában,

mert ha akadnának sokan, a kik úgy gondolkodnának, mint a nagyváradai »Gazdasági és Iparbank«, akkor rövid idő alatt fel lehetne állítani azt ez igazán égető szükségnek nevezhető intézményt. Az említett pénzügyi intézménynek egy részét jótékony czélokra fordította, nem feledkezett meg a gyermekek érdekeiről sem és a reménybeli kórház javára 50 forintot adományozott. Az összeg tegnap érkezett meg a város kasszájába a szokásos kísérő irat mellett.

* **Humor.** Mindig szórakozott. Tanár (mindent becsomagolt a ládája s a mikor ismét ki akarja nyitni a ládát, nem találja a kulcsot.) Hm! Vajjon a kulcsot is a ládába zártam volna! — Biztos jel. Orvos: Mondja kérem, nem vette észre, hogy családjában az elmezavar jelei mutatkoztak? — Ur: Oh igen! Egy alkalommal hűgöm kosarat adott egy milliomosnak. — Még rosszabb. Pap: Meggondolta jól kisasszony? A férjhez menés komoly dolog! Kisasszony: Oh igen tisztelendő ur, de a hoppon maradás még komolyabb. — Kritikus pillanatot. Főnök (az épen dolgozó könyvelőhöz): Értesitem önt, hogy a felesége ikreket szült — — ne csináljon malacot a főkönyvben... — Szerellem. Kisasszony: Jaj egy szunyog röpült a szemembe. Fiatal ember: Oh minő isteni halál.

* **A Püspök- és Félix-fürdő vendégei.** Messze vagyunk még a fürdővádtól, de azért már is számosan keresik fel a Nagyvárad közelében fekvő két jóhírű gyógyfürdőt. A vendégek természetesen nem üdülni, hanem mulatni mennek oda, leginkább azok, akik a szép időt felhasználva vadászatnak az ottani határban. A mai vasárnap azt tartja: »Judica — Sind noch immer da«; tudniillik a tavasznak rejtélyes madarai: a szalonkák. Nimródjaink a napokban erősen lestek rájuk és azok is, akiknek fegyvere nem sült el potyára, azok is, akik hiába fáradoztak, összetalálkoztak a fürdő vendéglőjében egy kis pihenőre... Legközelebb Rádl Ödön, Kiss Elek, Lázár Márton és még többen sneffeztek a viszonyokhoz képpeszt elég eredményyel.

* **A kassai geyzer.** Kassán nagy riadalom támadt a Lepesch-féle sörgyár előtt. Lepeschék ugyanis gyáruk udvarán kutat furatnak és a furással már 76 méternyi mélységet érték el. Délelőtt 10 óra tájt szükségessé vált a furót élesítést végett kihuzni; a mint ez megtörtént, roppant nagy erejű vizoszlop szökött ki a mélységből, egészen a kétemeletes gyári épület tetejéig, különféle köveket lökve ki magával. Az erupezió körülbelül 10 perczig tartott; baleset szerencsére nem történt, mindössze a gyári épületnek udvarra néző ablakai estek áldozatul. A vizszökés óriási erejét mutatja, hogy a köveket a szobákba is bedobta, az ablakokat puskagolyó módjára átlöve. A kut körül erős kényszag érezhető és a kiömlő fehér-szürke viz sokban hasonlított a bányákból kifolyó talajvizhez. Valószínű, hogy a furó valami régen elhagyott bányamű maradványaira akadt. Mindenesetre érdekes volna a helyet geológiai szempontból is behatóbb vizsgálat alá venni. A kut felső nyílását a rendőrség az erupezia gyengülése után erősen betömte.

* **Személyváltozások a postánál.** Kafka János a helybeli postaigazgatóság számviteli osztályától a kolosvári igazgatóságához számvizsgálóvá, helyébe pedig Nagyváradra Dada József tart. hadnagy nevezetett ki. — Agyulai postahivatal főnökévé kinevezett Czóbel Károly főtiszt, — az újvárosi postahivatalnál alkalmazott Reich Jakab pedig segédellenőri rangot nyert.

* **Az eltűnt após.** Barkán, ebben a Tornától nemrég Gömörhöz csatolt községben kegyetlen gyilkosság került napfényre. Olajos Dávid jó módban élő, féltelkes gazdaember, a múlt év május havában eltűnt falujából, anélkül, hogy valaki tudta volna, hova lett? Veje Rakai Lajos, kivel közös háztartásban élt, a kérdezős-

ködőknek folyton azt felelgette, hogy az öreg jószántából hagyta oda a falut, s Kassán telepedett meg, hogy ott megtakarított pénzecskéjéből nyugodt, csendes életet élhessen. Az eltűnt testvére, József azonban sehogy sem akart hitelt adni ennek a beszédnek, s minthogy gyanus volt neki a dolog, feljelentette az esetet a csendőrségnek. A csendőrség erre magához vette Rákait, hogy vele együtt Kassára menjen, meggyőződni a mondottak igazságáról. De erre nem volt szükség, mert a megszorult ember már Tornán vallani kezdett. Látna, hogy nincs menekvés, szörnnyű vallomást tett, kijelentvén, hogy apósát ő maga végezte ki, és pedig azért, mivel apósa több ízben úgy nyilatkozott mások előtt, hogy még egyszer megházasodik s akkor ő, illetve felesége, aki református vallású, Olajosnak különben is csak mostoha leánya volt, elesnek az örökségtől. A csendőrség vallatására részletesen előadta aztán, hogy azon éjjel, amikor apósát megfojtotta, szekérrel a hegyek közé ment s a hullát ott rejtette el. A csendőrök a hegyek között már meg is találták a meggyilkolt ingét s így hihető, hogy a holttestre is mihamarább reákadnak. A gyilkost átadták a kassai törvényszéknek.

* **A szeplősök kedves vendégei.** A hideg József nap visszatartotta pár napra a kikelet vendégeit. A hosszú lábu, hosszú szárnyú golyák, az elegáns, frakkos fecskék csak most kezdenek mutatkozni itt-ott. Keresik a régi fészket, a hónapokra házmaster nélkül hagyott régi hajlékot. Rá is találnak és méltatlankodva harezot kezdenek a bitorlók: a verebekkel, akik kényelmesen behelyezkedtek az idegen tulajdonba. Az elegáns frakkos urak nem indítanak birtokháborítási pert, itélnék és végrehajtanak ők maguk. Körül fogják a fészket; jól elrakják a bitorlót és kilövik a szentélyből. Mialatt ezt a szóbeliség alapján hozott és végrehajtott ítéletet végig nézik a gyermekek, erősen mosakodva dudolják a szokásos mondást: »tarka fecskét látok, szeplőt mosok, hányok. Ennek a mosakodásnak nincs ugyan semmi gyakorlati eredménye, de azért évről-évre megismétlik azt azok, akik a babonában hisznek. A golyák elkerülik a városokat. Ezek az emeletes verebek, mit azt e vocalissal szokták nevezni, csak a csendes falusi életet szeretik, ahol a nádas, szalmás fedelű házak tetejéről néznek szét a mocsokra, ahonnan a brekegő békákra tekintenek le falánk élvezettel. Mindez azt jelenti, hogy kinyitott az idő és reményünk lehet a tegnapihoz hasonló és még annál is kellemesebb tavaszi napokra.

* **Rettenetes büntény.** Mintha a sötét középkor valamelyik sárgult levelű krónikájában olvasnók, úgy hangzik az a hihetetlen hír, hogy Clonwell irországi városban egy anyát halálra kínoztak annak a gyanuja alatt, hogy — borsorkány. A legjellemzőbb az egész vadállatias tettben az, hogy maga a férj, Cleari Patrik volt az, aki rokonait és ismerőseit felbujtotta, hogy boszorkány-feleségét segítsenek megölni. — A biztatásra a vad gonosztevők a szerencsétlen asszonyt és előbb mérges növényi nedveket öntöttek a szájába, azután fát raktak az asszony körül és elevenen megégették és az elszenesedett csontokat az udvarra dobálták ki. A rendőrség értesülve a felháborító büntényről, letartóztatta a gyilkosokat, kik aligha fogják kikerülni a jól megérdemelt akasztófát.

* **Előléptetés.** A m. kir. pénzügyi miniszter a kataszteri felmérés létszámában Koncezsz Károly segédmérnököt mérnökké, Rietschel Vilmos felmérési növendéket mérnöksegéddé léptette elő.

* **Magyar püspök Romániában.** A szenatusban Ürechia szenátor a romániai nem orthodox felekezetek helyzetére vonatkozólag interpellációt jelentett be és azt az óhaját fejezte ki, hogy a kormány törvényjavaslatot terjesszen elő, mely szerint a katolikus püs-

pökök a román kormány javaslatára volnának kinevezendők. Az interpelláció ama híresztelésre támaszkodik, hogy Románia részére magyar katolikus püspököt neveztek volna ki. Lahovary külügyminiszter kijelentette, hogy ez a híresztelés minden alapot nélkülöz. A két romániai katolikus püspöki szék (Bukarest és Jassy) jelenleg be van töltve. Katolikus püspök kinevezése csak a kormány hozzájárulásával történhetik meg. Ezzel az incidens véget ért.

* **A legfiatalabb főherceg.** A király és József főherceg családjában bekövetkezett örvendetes családi eseményről a következőket írják: A boldog apához, József Ágost főherceghez a dédapa, Ferencz József király intézte az első üdvözlő táviratot, amely már reggel hat órakor érkezett Brünnebe. Az újszülött keresztelése kedden lesz. A keresztapai tisztet a király vállalta el, aki hétfőn érkezik Brünnebe a keresztelőre s még aznap este visszautazik Bécsbe. Augusztia főhercegnő anyja, Gizella főhercegnő és bajor hercegnő Bécsbe érkezett, ahol a pályaudvaron a király fogadta és a Burgba kísértte. A főhercegnő elutazott Brünnebe.

* **A mai sétahangverseny.** A 37. gyalogezred sétahangversenyére, mely a Fekete Sasban szokott időben lesz megtartva újból felhívjuk a közönség figyelmét. A programot illetőleg utalunk tegnapi megjelent számunkra, melyben az közölve van.

* **Három hold földért — egy millió forint.** Nagy-Kikindán történt, hogy egy szegény atyának 3 hold földjét doboltatta a végrehajtó, hogy ki ad többet érte. Arverezők persze nem sokan voltak, de aki komolyan óhajtotta venni, csak kettő akadt. Ez azonban nem alterálta az egyiket, hogy Várnay végrehajtónak senki többetjére 800 frt kikiáltási ár ellenében oda ne szőljon: — 1,000.000 frt. A végrehajtóban persze elhült a vér, megijedt e szörnyű summa hallatára s kétkedni is kezdett az árverező ép elméjűségében, felkérte hát, hogy írnia le neki, vajjon tud-e fogalmat alkotni magának arról, mennyi az az egy millió forint. Az árverező fél leírta, s így mivel nem vagyontalan ember, rajta marad a 3 hold föld egy millió forintért. Érdekes tudni, hogy ily összeg után a kincstárnak most majd 43.000 forint illeték jár. S ha az ipse nem tudja is az ígért 1,000.000 forintot a három hold földért beszolgáltatni, megeshetne, hogy a kincstár fogja nyakon a 43 ezer forintjáért.

* **Valser és a nagyváradi kövezet.** Pár nap eiótt megirtuk azt a siralmas állapotot, melyet a vízvezeték csövek lerakása után hátrahagyott gidrek, gödrök teremtettek a kocsinjáró közönségnek. A felszólalásnak lesz eredménye, mert ifj. Rimler Károly rendőrkapitány — mint értesülünk — tegnap felterjesztést intézett a városi tanácshoz az iránt, hogy a Walsler-czéget kötelezze a kövezési hiányok elosztására. Mindenesetre elismeréssel adózunk a derék rendőrfőnöknek, aki a közönség jogos igényeit töle telhetőleg kielégíteni törekszik.

* **Borzasztó halál.** Beéliből írja levelezőnk, hogy egy kis gyermek: Jánk Vaszi Szofie nevű leánykája meghalt és az orvosok konstataáltak, hogy lépfene okozta elhunytát. A ragályt onnan kapta, hogy egy hasonló betegségben elhullott állat husából evett.

* **Halál foghuzás következtében.** A foghuzásnak, bármilyen egyszerű operáció is különben, nagyon sok áldozata volt már. Mint Párisból jelentik, ott legujabban egy fiatal, előkelő pénzügyminiszteri hivatalnok, gróf Chazelles halt meg egy foghuzás következtében. Már napok óta heves fájdalmak kínozták, s a mikor fogorvoshoz fordult, az megvizsgálva a beteg fogat, kijelentette, hogy nem húzhatja ki, mert a foghuzás erősen meg van gyuladva. A gróf ekkor egy kuruzsló »fogművészhez« fordult, a ki daczára a veszélyes lobosodásnak, a fogat kihuzta.

Az operáció után a paciens rövid ideig jobban érezte magát, a rákövetkező éjjel azonban a foghuzás gyuladása átterjedt a gégefőre és a gróf a beállott fuladás következtében meghalt.

* **Fazék és iskola.** Az iskolázás a városokban e század elején másforma volt, mint manapság. A gyermekek 20 éves korukon tul kezdették iskolába járni. Persze, ilyen korban is igen kevesen jártak iskolába.

Mint egy rendelet (1802. évből) mondja. Az iskolába alkalmas gyermekek az iskolák gyakorlását azon okból is kénytelenítették elmulasztani, mivel közönséges barom pásztorok nem rendeltetnek. Az iskolában a fősúly az olvasás és imádságra volt fektetve. Ha pedig a gyerek csintalanságot követett el, vagy a sabbizálás nem akart a fejébe menni, akkor jól elveretett; hiába irt a városi tanács az iskolás gyermekeknek az iskola tanítók általi súlyos bántalmazások gátolása iránt.

Az iskolaszobában a tanulás mellett a gyermekek a mester urnak tollat fosztottak és kukoriczát morzsoltak. Sok helyeken az iskolák a tanító mesterrel és ennek házi cselédeivel egy szobában tartattak.

Sőt néha az iskola más czélra is felhasználtatott, legalább ezt tanusítja egy 1808-ból való egy városi tanácshatározat, melylyel a tanítómesternek lovai az oskola háznak szobájából kitiltatnak.

A leczkét nem tudó diáknak egy óriási cserépfazekat kötötték nyakába az iskolában; így kellett hazamenni és a fazekat újra visszavinnie a mester urhoz. Ráadásul százféléképen megcsufolták szegény fazekast a diáktársak. A gimnázium második osztályába járóknak már latinul kellett beszélniök mindenütt.

A »non sum paratus« diák szamarat vitt haza; tudniillik egy deszkára pingált szamarat, melyet a nagy diáknak épügy a nyakába kellett hordoznia mint a kis diáknak a fazekat.

* **Férő Mihály hol vagy?** Tegnap egy átirat érkezett a nagyváradi rendőrséghez, melyben az áll, hogy Férő Mihály közsörüs Ujfehértón még decz. 26-án egy rossz lovat eladott 8 forintért és mikor az árát felvette, eltűnt. Azóta nem látták. — Azt hiszik ott, hogy valami bünténynek eshetett áldozatul; mindamellett országosan körözik. Aki tehát Férőnek hollétéről tudna valamit, jelentse be a rendőrségnek.

* **Szörnyű halál.** Marosvásárhelyről írják hogy az ottani piacon a járók-kelők tegnap vérfagyasztó jelenetek voltak tanui. Egy gazdag kereskedő alkalmazottja négy lovas kocsiával végig akart menni a piacon. Az egyik ló a hámlétrángba lépett s a mint a kocsis leszállott, hogy a lábát kiszabadítsa, úgy halántékon rugta, hogy a feje darabokra szakadt s az agyveleje szétfrecent. A borzasztó jelenet láttára egy nő önkivületbe esett. A közelebb állók nyomban odasiettek, de a szerencsétlen emberen már nem tudtak segíteni. Holttestét nagy néptömeg kísérte végig az utcákon. A boldogtalan embernek felesége s több apró gyermeke maradt.

* **Kitiltott lapok.** A kereskedelmi miniszter a »Curentul Român« — »Dorul Român« és »Farul Roman« czimű hirlapokat kitiltotta Magyarország területéről, mert magyar állam ellenes cikkeket közöltek.

* **APRÓ HIREK. Egy érdemes író halála.** Aradon elhunyt Szöllőssy Károly polgári iskolai igazgató, a Kölesey-egyesület alelnöke, a ki mint egyházi monografia-író nevesebb írónk közé tartozott. — **Halálos baleset.** Glogováczeről szekerem a Maros mellett hajtottak el Vesz Mihály és Lénárt János gazdák. A szekér egy kubik gödörbe fordult. A mély gödör telve volt vízzel és a két gazda elmerült. A parton állók észrevették a szerencsétlenséget és oda rohantak, de csak Lénártot tudták megmenteni. Vesz Mihály belefullt a vízbe. — **Nagy vihar volt Aradon.** Negyedóra dörgés és villámlás után óriási jégeső kezdődött, mely csak 10 perc múlva ért véget. — **Elfogott postásikkasztó.** A budapesti rendőrség letartóztatta Nottny Károly oraviczi postásikkasztót. Nottny postagyakornokot Oraviczára kísérik — **Felső-Kovil** bácskai községben Vernaeski Atym házat alárezoz rablók megtámadták és teljesen kifosztották. — **Ládán** az eperjesi sorozásra készülő ujonczok között egy koreszmában verekedés támadt s egy Mihály György nevű ujonczot egy sarlóval agyonszurkálták.

x **Fábry testvérek** divatruházában Fő-utca, feltűnő olcsó áron kaphatók mindennemű divat-czikkék és divatujdonságok.

x **Feltűnő** női confection ujdonságok érkeztek az 1895-iki tavaszi idényre Heiman Lipót és Társa zzzletébe Zöldfa-utca, hol jutányosan beszerezhetők.

Vonatok érkezési s indulási ideje.

Érkezik:	Indul:
Budapestről 2-12, 7-08, 1-50, 7-15 — 3-46.	Budapest felé 2-25, 8-43, 11-04, 12-23, 2-26.
Kolozsvárról 2-18, 10-44, 11-41, 8-00, 8-38.	Kolozsvár felé 2-19, 7-15, 2-24, 4-00, 12-05.
Szegedről 8-30, 9-32, 5-30.	Szeged felé 4-25, 7-33, 10-15.
Aradról 9-32.	Arad felé 4-25.
Vaskőh-Belényesről 11-28, 9-07.	Vaskőh-Belényes felé 5-10, 2-10.
Gyoma-Kótról 10-10, 8-02.	Gyoma-Kót felé 7-00, 2-05.
Érmihályfalváról 8-15, 9-22	Érmihályfalva felé 6-45, 4-40.

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.

Tiszavölgyi vizállások.

— Márcz. 30-án reggeli 8 órakor. —

Fekete-Körös: Belényes 86 cm. null fölött (tegnaphoz képest 6 cm. áradás.) Nagy-Zerind 458 cm. null fölött (84 cm. apadás.)

Sebes-Körös: Csucsá 140 cm. null fölött (2 cm. áradás.) Nagyváradi 118 cm. null fölött (7 cm. apadás.) Körös-Ladány 560 cm. null fölött (18 cm. áradás.)

Kettős-Körös: Békés 668 cm. null fölött (48 cm. apadás.)

Hármas-Körös: Gyoma 732 cm. null fölött (8 cm. apadás.)

Berettyó: Margitta 138 cm. null fölött (10 cm. apadás.) Berettyó-Ujfalu 332 cm. null fölött (18 cm. apadás.)

Nagyváradi iparügyek.

Az e hó 3-án megtartott ipartestületi közgyűlés azon határozata, mely az előjáróságot 25,000 forint kölcsön felvételére és az iparos menház idegen segédmunkás szálló és az ezeket fenntartó épületek felépítésére utasítja, igen közel áll a megvalósuláshoz, mert a díjtalanul elkészített 6 tervrajz közül már alólírott által felkért szakbizottság: Bozóky Béla államvasuti főmérnök, Knapp Ferencz és Gutmann József építész urak felül vizsgálták és a Jeney József kőműves-mester által készített rajzot és költség-előirányzatot, mint kivihetőt és czelszerűt ajánlották, de ezen kevés módosítást tettek.

Azonban a terv még az építő-bizottság elé nem került, mert egy jeles építész újabb terv készítését helyezte kilátásba, csak ennek beérkezése után, midőn ez újabb tervet is a szakbizottság átvizsgálta, kerül az építő-bizottság elé, amely a legjobb terv alapján fogja az építkezésre a pályázatot kihirdetni, úgy, hogy az épület még ez év november havában teljesen elkészülve átvehető legyen.

Az ipartestületi segélypénztári kiküldötték nagygyűlése e hó 24-én megtartott Gerő Ármin iparhatósági biztos jelenlétében.

A munkaadók részéről egy igazgató és egy felügyelő-bizottsági tag.

A munkások részéről 4 igazgató, két felügyelő bizottsági tag lettek megválasztva.

A közgyűlés egyéb tárgyai egyhangu határozattal emeltettek érvényre, még a költségvetés minden egyes tétele rövid vitával lett jogerős határozattá.

Az évi költségelőirányzat bevételként 11510 frt 52 krt tüntet fel: míg a kiadás 11093 frt 61 krt lett elfogadva.

Ezen ülés rövid két óra alatt véget ért, mely körülmény azt igazolja, hogy a munkaadók és munkások köz egészségesek a viszonyok, mert daczára annak, hogy az ülésen a munkások kétszeres többségben vannak a munkaadókkal szemben semmi elégtelenség kifejezésre nem jutott.

Bizonyítja ez azt is, hogy az iparos ifjúságnak meg van ma az a műveltsége, hogy ügyeit ellenőrizni tudja, tulkövetelésekkel nem áll elő,

Ezen körülmény az által van indokolva, hogy az ifjuság a maga erejéből fenntartott önképző körben a társadalmi műveltség elsajátítására fordítja a legnagyobb szult, s nem a külföldről importált veszélyes eszméket istápolja, hanem hazafias szellemben törekszik tudvágyát kielégíteni, mellyel a jövő iparos nemzedék feladatát kell majd betölteniök. Kivánatos volna, hogy iparos társaimnak mindenike oda hatna, hogy segéd munkásai az ipar-testületi iparos ifjusági egyeslet tagjai közé beiratkozzanak.

Még megemlítésre méltónak tartom s az érdekelteknek figyelmébe ajánlom, hogy ma d. u. 3 órakor az ipar-testület irodájában a segélypénztár igazgatósága rendkívüli ülést fog tartani, melyen a pénztár titkári állása lesz választás útján betöltendő és a könyvelői állás előléptetés útján megalapítandó, minélfogva az érdekelt igazgatósági tagokat a megjelenésre annális inkább meghívom, mert pénztárunk ügyei a tisztikar hiányossága végett, ha ez gyorsan nem pótoltatik, rendkívül felfognak szaporodni, ami épen nem kívánatos.

Nagyváradon, 1895. márcz. 30-án.

Bertsey György,

A közönség köréből.

Nyilvános köszönet.

Intézményünk nemes céljaira illetve az elaggott és munkaképtelen iparosok alapja javára a nagyvárad polgári takarékpénztár részvénytársaság 20 frtot és a gazdasági és iparbank részvénytársaság 25 frtot volt kegyes adományozni, mely adományokat rendeltetési helyükre bevételeztük és azokért fogadják a szíves adakozó intézetek hála telt szívünk forró köszönetét.

Nagyváradon 1895. márczius 30-án.

Bertsey György,

a jótékonyági bizottság elnöke.

IRODALOM.

— **Visszaemlékezés Törökországra.** E czímen bocsátott közre Lakos Lajos egy vaskos kötetet. Ára 2 frt. A kitünő munkára alkalom adtán vissza térünk.

— **Előfizetési felhívás.** Költeményeim első gyűjteményét, melyhez Szabó Endre ur szíveskedett előszót írni, Félhomályban czímen bocsátom a nyilvánosság elé. A kötet ára 1 frt, s április hó utolsó napjaiban jelenik meg nagyon választékos és izléses kiállításban. Arra kérem tehát mélyen tisztelt előfizetőimet, hogy ugy a kérdéses összeget, mint a szétküldött gyűjtő-íveket lakásomra (Üllői-ut 11. sz.) lehetőleg április hó 20-ig beküldeni szíveskedjenek. Gyűjtőim 5 előfizető után tiszteletpéldányban részesülnek. Budapest, 1895. márcz. havában. Kitünő tisztelettel Beszkid István.

— **A Herkó Páter** 13-ik száma bő tartalommal jelent meg. Jó illusztrációk pompás anekdoták talpraesett gondolatok valóságos tárháza. Kiválóan ajánljuk az olvasó közönség figyelmébe az olvasó és jól szerkesztett élezcslapott. Előfizetési ára egész évre 4 frt.

— **Megrendelési felhívás.** Most jelenik meg „*Alkalmi szent beszédek*” czimű, különböző alkalmakra (penit. és olt.-szentségről, általános és részleges alkalmakra, esketésre, a halottak felett) készített művem, a melynek megírásánál tekintettel voltam az egyházat és a híveket érdeklő legujabb mozgalmakra. Terjedelme 36 iv. Kiállítás finom, velin papír, könnyen olvasható betűk, kedves kötés, a megváltó Jézus és az isteni ige magvának 4 féle sorsát ábrázoló szép embléma-mel. Ára füzve 3 frt 40 kr., kötve 4 frt Etiam erga sacra. (á 25—30 kr.) Megrendelhető a szerzőnél, **Varga Mihálynál** Kun-Majsán. — Ft. Chobot Ferencz, váci papnev. aligazg., mint egyh. bíráló-nak a hozzám intézeti levélben könyvemről nyilvánított kritikája. „*Igaz szívvel mondom, hogy édesek voltak a beszédeid olvasására földi-*

tott órák. A lelkeskedő papságnak olyan könyvet fogsz nyújtani, a mely kedves, hasznavehető, sőt nélkülözhetlen, mint a mindennapi kenyér. Az egyes beszédek nem teoriából, hanem az életből az életnek. Megvagyok győződve, hogy a ki meghozatja munkáját, nem dobja ki pénzét hiába, hanem egy jó tanácsadót fog a könyvtárába állítani. Ugyanazon szerzőtől megjelent és kapható „*Borus napok*”, beszélygyűjtemény. IV. kiadás füzve 1 frt 30 kr. Igen kedves kötésben 1 frt 85 kr. Magyar Szemle kritikája: *A szerencsésen megválasztott cím jellemzi az egész kötetet. Széltől, csöndes, bánat hangján szól minden lapja. V. M. úgy látszik ért a művészethez, hogy mint lehet könnyet csalni az ember szemébe. Elbeszéléseit lehetetlen benső megilletődés nélkül olvasni. Szerzőjüket, ki öntudatosan dolgozó gondos, finom izlésű író, melegen üdvözljük és ajánljuk a nagy közönségnek.*

EGYLETEK.

A „biharmegyei és nagyváradai nőegylet” választmányi ülése.

A »biharmegyei és nagyváradai nőegylet« választmánya tegnap délután 4 órakor Grunwald Henrikné h. alelnöknő lakásán gyűlést tartott.

Jelen voltak: Grunwald Henrikné h. alelnöknő, Battig Ferenczné, Kunyhóssy Jánosné, Metzinger Frigyesné, Molnár Lajosné, dr. Molnár Imréné, Mezey Vilma, Sal Ferenczné, dr. Sipos Árpádné választmányi tagok és dr. Mártonffy Bogdán egyleti jegyző.

Alelnöknő az ülést megnyitván azt indítványozta, hogy özv. br. Gerliczy Félixné, szül. Korniss Lujza grófnő alelnökhöz, a férje halála alkalmából, az egyeslet által intézett részvétirat, jegyzőkönyvileg megörökíttessenek, valamint az egyeslet a maga részvétét is a halál eset felett hasonló módon fejezze ki. Az indítványt egyhangulag elfogadták.

Elnöknő bejelenté, hogy Zajnay kanonok a »Kopácsy«-alap gyarapítására 50 forintot adományozott, mit a választmány köszönettel tudomásul vett s erről az adományozót jegyzőkönyvi kivonatban fogja értesíteni.

Hasonlóképp köszönetét nyilvánítja az egyeslet a Biharmegyei keresk. termény és hitelbanknak 30 frtos, a Nagyvárad Takarékpénztárnak 50 frtos, és a Polgári takarékpénztárnak 30 frtos adományaiért, melyet a nevezett pénzüzetek 1894 évi üzleti nyereségeiből adományoztak az egyesletnek.

Az »Erzsébet« árvaházban az u. n. honvéd-alap megüresedvén, melynek betöltése az alispán és polgármester jogát illeti, erre nézve megkeresést intéznek Sal Ferenczhez és Szunyogh Péterhez, hogy ajánlási jogukat gyakorolják.

A kitett perzselyekből ujabban 33 frt 75 kr. folyt be.

A választmány elhatározta, hogy a vízvezeték az »Erzsébet« árvaházba bevezetetti.

Az alelnöknőnek több rendbeli jelentéseit kiosztott segélyek tárgyában helyeslőleg vette a választmány. Kisebb pénztári ki és beutalások után az ülést 5 órakor véget ért.

A lövész egyeslet választmányi ülése.

A lövész egyeslet tegnap d. u. 5 órakor Mezey Mihály lövész-mester lakásán választmányi ülést tartott, melyen az egyeslet választmányi tagjai és tisztikara majdnem teljes számban jelentek meg.

Jelen voltak: Des Echerolles Kruspér Sándor főlövész-mester, Mezey Mihály, Kunz Gusztáv, Török László, ifj. Rimler Károly, Papp János, Fleischhacker Gyula, Kiss Elek, Molnár Lajos, Paczauer József, Stark Gyula, Weingartner Andor stb. választmányi tagok.

Számos lényegtelen és apró ügy elintézése után nagyobb vita keletkezett a Rhédey-kert kibővítése, az építendő pavillonok és az állandó verseny és korecsolya pálya elkészítése felett,

melyhez a választmány hozzájárult s majd a legközelebbi közgyűlésen részletes tervet fog e tekintetben előterjeszteni. minnek kidolgozására egy szűkebb körű bizottságot küldtek ki.

Kórház-választmányi ülés.

A biharmegyei köz-kórház választmánya a tegnap rövid ülést tartott.

A gyűlésnek csak két tárgya volt. Először is tudomásul vették, hogy dr. Grosz Albert szemészeti tanácsadót a miniszter állásában megerősítette s elrendelte, hogy fizetése január hó 1-től kezdve folyósíttassék.

Második tárgy az új építkezéseknél előállott költségtöbblet engedélyezése képezte. Az építő kéresemre, mivel az építés, lejtős lévén a talaj, többbe kerül, a költségtöbblet engedélyeztetett.

Meghívás.

A „*Biharmegyei népnevelési egyesület*” f. hó 31-én vasárnap délelőtt 11 órakor a vármegyei ház nagy termében évi közgyűlést tartja, melyre az egyesület alapító, rendes, választmányi és pártoló tagjai tisztelettel meghívotnak.

Nagyvárad, 1895. márcz. 30-án.

Az elnökség.

REGENY-CSARNOK.

Inkognitó.

Jüngst A. elbeszélése.

(22)

Fordította: Bércziházi Bérczy Margit.

(Vége.)

— Hisz nem mondok semmit gyermek, — csitítá, — egy árva szöcskát sem, de ami igaz, az igaz; Rheinstetten Lajos pompás ember, perze kissé tulzott fogalmakkal a nemesség kötelességeiről, a nagybirtokosok felelőségéről, s több efféle. De máskülönb valódi nemes, családjának büszkesége, a szűkölködőknek pártfogója, s igazi jóakaró atyja alattvalóinak.

Hella figyelmesen hallgatta, s bár nem felelt, szemei oly fényben tündököltek, minő még nem ragyogott e szép csillagokban.

Burgsdorf gróf ravasz mosolylyal pihenteté szemeit Hella arczán, majd pedig fütörészni kezdett.

— Jaj igaz, mit is akartam tulajdonképen mondani, — kezdé megint — a vadászat rossz volt; a legutóbbi hideg télen számtalan zergét fogtak el. — Pár napi borus idő, s a gyanus rángások megtevék vállamban hatásukat. Nem sokára leköszönve hazafelé indultam, azonban a szép táj Jennbach s a Brenneren keresztül, melyhez a tartós derült idő járultak, mind beljebb csábitottak, s utóljára is épen oly jól utazhattam Velenczén át haza, mint egyenesen Münchenen keresztül.

Mialatt a bácsi fesztelenül beszélgetett unokahugával, ezalatt szegény Schönfeld kisasszony igen kényelmetlenül érzé magát Rheinstetten gróf karján. Nagyon is emlékezetében voltak az elutasító válaszok, melyeket a megvetett gymnasiumi tanárnak adott, s mindazon czimek, melyekkel a képzelt Roturiert felruházta. De a fiatal gróf a világi műveltségével, s a gavallér könnyedségével kerülé el az esetleges czélzásokat, s lassankint áttérvén közös ismeréseikre, megszabadítá az udvarhölgyet zavarától.

Lassan haladtak a Piazzettán át a Molo felé, s majd tovább föl a Rina degli Shiavonin.

Ujra feltűnt az estfényben uszó város; ismét hallatszottak az »Ave« hangok; a laguna boritva volt számtalan gondola által, melyek evezői mintegy aranytengerbe merülve szórták fel a mélység mérhetetlen kincsét.

A második hidnál a gróf megállott, bevárva a követőket.

— Így kedves Rheinstetten; igazságosan osztokodunk, — szóló kedélyesen, — s most már kölgyet is cserélünk az ut másik felére. De különben nem is tudom hová szállásolták magukat szökevényeink?

— Bauer szálloda San Moise, Géza bácsi

— Lám, lám Bauer szálloda! Én is a Bauer szállóban lakom, de akkor találkoznunk kellett volna a közös ebédnél!

— Soha sem ettünk ott, — szabadkozott Hella hercegnő.

— Nem-é? azt gondoltam, ott ösmertétek meg Rheinstetten?

— Nem ott, hanem Schluderbachban, — s a fiatal leány hangos csengő kacajra fakadt, — az egész más table á hote volt, egy valódi parasztszoba vendégekkel, kiket csak a táj szépsége vonzott oda, s ott nyugodtan ülhetünk asztalhoz; de itt Velenczében? nem, Géza bácsi még annyira nem vetemedtem. Mindennek dacára elég keserűen tapasztaltuk, mennyi kellemetlenségnek lehetnek a védtelen hölgyek kitéve. Azt hiszem, az a tolakodó báró még akkor sem tágitott volna, ha megnevezem magam.

— Valószínűleg nem, — felelé szárazon Burgsdorf gróf — Hisz semmi esetre sem hitte volna, hogy igazat mondtál s ha hiszi, ez még rosszabb lett volna. A szemtelen ember mindenképpen hasznot huz azon tagadhatlan tényből, hogy egy Hohenstein Bedburgi hercegnőt talált kalandozva a világban. Nevedet emlegették volna Európa összes versenyterein, az aranyos ifjuság minden klubjában. Nem Hella, ha nagykoru vagy is, arra fogok szavazni a hercegnél, hogy vegyék ismét szűkebbre a kantárt, s hogy szigorubb börtönört állítsanak melléd. Egyelőre Rheinstetten gróf is betöltheti ezen állást, míg én Schönfeld kisasszonyt veszem oltalmam alá.

— A báró! — rebegé Hella alig hallhatóan.

S csakugyan ott állt a hid karfájához dölve, kihívóan szemlélve a hölgyeket. Hirtelen felismeré Burgsdorf grófot, ki Schönfeld kisasszony által figyelmeztetve, szintén észreuvé a tolakodót.

— Schleuzingen báró, ha nem csalódom! — kiáltá.

— Van szerencsém gróf ur! Végtelen megtisztelve érzem magam, hogy még emlékezik rám. Talán szabadna...

— Sajnálom báró ur, de ismeretségünk fel nem újíthatjuk; jelenleg magasabb szolgálat miatt vagyok itt. Megengeded bizonyára, s az öreg ur méltóságteljes komolysággal fordult Hellához, — hogy neked Schleusingi Schleusheim bárót bemutassam. Unokahugom Hohenstein Bedburgi hercegnő, Schönfeld kisasszony udvarhölgye. Barátom Rheinstetten gróf.

A meglepett bárónak torkán akadt a szó. Csaknem a földig hajolt, majd gyorsan eltűnt.

— Ez el van téve örök időre, — nevetett Burgsdorf gróf jó kedvvel, s máskor kétszer is megnézi embereit, mielőtt megszólítaná őket. De Hella nem gondolod, hogy ideje volna vacsorálni! Mit szól ehhez Rheinstetten?

— Ha ön gróf ur megengedi, s ő fensége sem ellenzi, ugy szívesen.

— Nos hát előre gyermekek, borzasztóan megéheztem. Jöjjön Schönfeld kisasszony!

Lassan lépkedtek a párok végig a Molón, s ott az északi csillag alatt, a hullám lágy csobogása mellett Rheinstetten gróf is megtalálá a döntő szót. Megindulva kérdé a hohensteini Bedburg hercegnőt, vajjon fel tudná-e cserélni hercegi diadéját a grófi koronával, s neki szeretett s szerető neje tudna-e lenni.

— Én szerettem önt csaknem az első pillanattól fogva, amint megláttam, — fejezé beszédét, s bármennyire szabadkozott is eleinte ezen szerelem ellen, annál jobban nőtt napról napra, míg önem egyik alkatrésze lőn. Ha nem hagyja el oly hirtelen Schluderbachot, úgy már ott nyilatkoztam volna, egyedül az ön kezébe helyezve boldogságomat. Csak ma kaptam meg anyám vigasztaló levelét azon reménytelen sorokra, melyeket akkor irtam, midőn azt hittem, hogy egész földi boldogságom veszte van A jó anya nem gyanusítja, mint találtam föl azt itt újból. Remélhetek, Hella hercegnő?

S Hella hercegnő a szegény árva leány, ki sohasem ismerte az igaz odaadó szerelmet, könnyes szemmel mosolygott biztatón.

— Hm, eredetileg nem így volt érte, — mosolygott Burgsdorf gróf, midőn a fiatal pár boldogságtól sugárzó szeme elárulá titkukat. Élethossziglan nem akartam engagierozni, e fölözt Herman herceg határoz csak.

— De Géza bácsi, — hízelt Hella s oly kérőleg tekintett az aglegényre, hogy ez meledni érzé szívét.

— Na igen természetes, pártfogolni fogom ügyeteket a hercegnél. S azt hiszem, hogy addig is koczinthatunk kérelmünk teljesítésére.

Mig a poharak csengtek, egy férfias meleg kézszerítés erősíté meg a kötött frigyét. Hella meghatva tekintett kedveséről nagybácsijára, míg Schönfeld kisasszony örömkönyeket hullatott, hogy fiatal urnője merész vállalkozása ily jól végződött.

— Most még egyet Hella, — mondá Burgsdorf gróf — holnap Grácba utazunk. Semmi ellenvetést gyermekem, ennek meg kell lenni. Te elbucsztal a herceg s hercegnőtől, hogy Altdringen Kujzát meglátogasd, s ezen látogatásnak okvetlen meg kell történni. Lujza mit se tudjon titkunkról, inkább higgye, hogy én öreg ember elég gyenge voltam gyámleányom szégyelére nyár közepén Velenczébe utazni. Ön kedves Rheinstetten, három nap mulva követ bennünket; jön, lát és győz, s ha előbb megnyerte Altringen Lujzát, úgy bátran megkísértheti szerencsáját Serenissimánál is. A hercegnő nem appellál tovább, csak Lujza grófnőig. Én persze mint kéré Altdorfig utazom. Jól van így Hella?

— Köszönet, ezer köszönet kedves édes Géza bácsi, — ujongott a hercegnő, s mindkét karját a gyám nyakára fonta.

— Na hagyj csak gyermek! semmi más mint önzés, pusztá önzés! Már régen belefáradtam hivatalomba, s örülök, ha ezt fiatalabb, jobb kezekbe tehetem le. Rheinstetten Lajos az, ki épen erre való.

T Á V I R A T O K.

Országgyűlés.

(Folytatás.)

Ő Szentsége áldása.

Budapest, márcz. 30. (Saját tud. táv.) A budapesti katolikus kör utolsó közgyűléséből távirati uton fejezte ki hódolatát a Szent Atyának. Erre a következő válasz érkezett a körhöz:

»A Szentséges Atya kegyesen fogadta a Budapesti Katolikus Kör hódolatának kifejezését és szeretetteljes apostoli áldását adja a kör összes tagjaira. Rampolla, bíboros.

Árvizek.

Budapest, márcz. 30. (Saját tud. táv.) A főváros területén a Duna folytonosan árad. Az alsó rakodó-part raktárai már ki vannak ürítve. Az akadémia-utca néhány pinczéje már megtelt vízzel. — A vasúti közlekedés Kassa és Eperjes között szünetel, miután a vasúti töltést Abos és Lemes közt alámosta a víz és egy hidat szét rombolt. A Hernád ma éjjel három helyen keresztül tört a töltés koronáján.

Ujságírók és a szerb kormány.

Budapest, márcz. 30. (Saját tud. táv.) Szerb politikai körök nagy megbotránkozással vették tudomásul, hogy egyes külföldi ujságírók állandóan pumpolták a szerb miniszteriumokat. Az egész piszkos ügy még Milán idejéből dotálódik, — de most is állandó uzus. A bécsi Correspondenz-Bureau és a Pester Correspondenz állandó szubvenczióban részesülnek, hogy a szerb kormány javára koholt hírekkel befolyásolják a monárkia és az egész európai közvéleményt. — Az illetők által felvett szubvencziók nyugtáit a szerb miniszteriumban őrzik. Ezekbe a hazai sajtót karakterizáló dolgokba egy Budapesten francia nyelven megjelenő lap is

erősen kompromittálva van. Több »m a g y a r« ujságíró vakmerő pumpolásáért kiutasítottak a konakból és a miniszteriumokból.

A szerb pátriárcha székhelye.

Budapest, márcz. 30. (Saját tud. táv.) A karlóczai pátriárcha székhelyének Budapestre való áthelyezését ismét szóba hozták mérvadó körökben. Legalább ezzel hozzák összefüggésbe a szerb egyházi kongresszus Karlóczára való összehívásának megtagadását.

Miniszteri tárgyalások.

Budapest, márcz. 30. (Saját tud. táv.) Bécsben a közös költségvetések tárgyában közelebb miniszteri tárgyalások lesznek. Állítólag Lukács László pénzügyminiszter nem hajlandó a közös hadügyminiszter rendkívüli követeléseit elfogadni.

A nyitrai új választás.

Budapest, márcz. 30. (Saját tud. táv.) Gróf Zichy János ma Nyitrára utazott. A választás napját a jövő héten fogja a központi választmány kitűzni.

Német-orsz viszony.

Budapest, márcz. 30. (Saját tud. táv.) A »Kölnische Volks-zeitung« tentartja azt a hirt, hogy az orosz kormány Bismarck Herbert grófnak tervezett kinevezését szeptérvári nagykövetté visszautasította.

A tőzsde közgyűlése.

Budapest, márcz. 30. (Saját tud. táv.) Ma délután 4 órakor tartották meg a budapesti tőzsde közgyűlését, melynek a múlt évi jelentés fölolvása és hat tőzsdetanácsos választása képezte a tárgyat.

A fegyverszünet Kelet-Ázsiában.

Budapest, márcz. 30. (Saját tud. táv.) A Mikádó utasítására a japáni megbizottak föltétel nélkül elfogadták a kínai követek által megajánlott fegyverszünetet, mely a béketárgyalások egész tartamára ki fog terjedni. Ugy mondják, hogy a Li-Hung-Csang ellen elkövetett merényletnek nagy befolyása volt a Mikádó engedékenységére.

Még mindég a nyitrai botrány.

Budapest, márcz. 30. (Saját tud. táv.) A Tarnóczy ellen folyamatban lévő »lovagias« ügyek a mai napon egyelőre véget értek, a mennyiben Gullner Gyula megbizottai is a becsületbiróságtól vonakodó Tarnóczyval szemben megbizójuk részére nyilatkozatot adtak ki. — A második nyitrai választási elnök, Szulyovszky Dezső ügyvéd, Kune Jenő képviselőt Zmertych Iván és dr. Püspöky Emil segedei által provokáltatta.

Betörés.

Budapest, márcz. 30. (Saját tud. táv.) Ma éjjel ismeretlen tettesek betörték a főváros X-ik kerületének előljárási irodájába, lefeszítették a vas-pénztár zárjának külső fedelét és a csavarnyílást egy tallér nagyságra kibővítették. De miután tovább boldogulni nem tudtak, megelégedtek néhány apróbb tárgynak eltolvajlásával.

Közgazdaság.

Miként vannak biztosítva a pénzintézeteknél a betevők.

Legtávolabbról sem lehet szándékom a szolid pénzintézetek felett pálcát törni, vagy ellenük csak legkisebb gyanút is ébreszteni, ámde azon épen nem ritka hűtlenségi-sikkasztási esetek, melyek a legújabb időben oly megdöbbentően szaporodnak s leginkább a szegényebb sorsu osztályból ezerekre menő áldozatokat követelnek, valóban gondolkodóba ejthetik a társadalomnak azt a részét, mely leginkább az alsónéposztály érdeket szíven viseli. Azért hangsúlyozom ezt az osztályt, mert ennek szorgalmas, takarékos része saját keze munkájával nehezen szerzett s a pénzintézetekbe elhelyezett filléreit esetleg elvesztvén, egyedül a koldusbot marad hű kísérőjéül, s az idő feletle eljárván, keresetképesége csökken, s időközben családja is szaporodván, a legnyomasztóbb körülmények közé juthat.

Ezt a szomorú jelenséget legvilágosabban illusztrálja a B. csabai népbank nem is oly régen beállott krachja, mely százakra menő szegény munkás családot véginségre juttatott.

Csodálatos, hogy ily elszomorító, a társadalomra ily veszélyes állapotokat mily kevesen méltatunk kellő figyelemre, pedig hogy ez az ügy a társadalom komoly részének gondolkozását megérdemelné, már maguk a közgazdasági elvek is sürgősen követelik.

Ezek után kutassuk első sorban a betegség okait s azután keressük a gyógyszereket a baj orvoslására, vagy legalább enyhítésére.

Szerény véleményem szerint a baj csirája magában a pénzintézetek szervezetében fekszik. Vizsgáljuk kissé e szervezetet, a rendszert melyre valamennyi fektetve van.

Az intézet legnagyobb óvatossággal, a mint kell is, nyújt személyi hitelt szabály szerint két jó kezes, vagy szerényen becsült jelzálagra bekebelezés mellett, vagy kézi zálogra $\frac{1}{2}$ s legfeljebb $\frac{2}{3}$ rész értékéig s így teljesen biztosítja követelését.

Ellenben milyen kézfogható biztosítékot nyújt az intézet a betevőknek? felelet, épen semilyent, mert ha az intézet jó hírneve, a tisztviselők s az igazgatóság becsületessége, — minek értékét különben precíze megszabja az a gyakorlati példabeszéd, hogy »a zsidó pusztá szakkállra nem ad semmit«, elég garanciát nyújtana a betevőknek, vajjon történhetnének-e oly gyakori, ép az ellenkezőt tanúsító bukás esetek? S ha ez így van, mit a tapasztalás eléggé dokumentál, nem méltányos, sőt jogos volna-e a pénzintézetektől reciprocitást követelni? azt t. i., hogy ők is viszontbiztosítsák a betevők pénzét.

A részvényesek kockázatot tőkéről azért nem szóltam, mert azok fel vannak jogosítva, babár csak közvetve, érdekeiket védeni, s azokat balességekkel szemben óvni, — ez azonban nem áll a betevőknel, kik egyszerűen passzivitásra vannak kárhozható, s kénytelenek magukat hallgatagon kegyelemre — auf Gnade und Ungnade — megadni.

Hány esetben követeli meg az állam, sőt privát személyek is, a kaucziót, s csak a pénzintézetek élvezzenek e tekintetben teljes immunitást?

A betevő közönség érdekében nemcsak méltányosnak, de igazságosnak is tartanám a részvénytőke bizonyos száztólját s az évenkénti tartaléktőkét meghatározott összegig az intézetek kezéből ki — s állami kezelés alá venni. Ez által ugyan némi csorbát szenvedne az intézetek jövedelme, azonban ezt a kamatkevesebetlet nézetem szerint bőven kárpotolná a betevők nyugodtsága s nagyobb konkurrencziája, másrészt az intézetek morális erejének növekedése.

Továbbá szükséges intézkedésnek tartanám az igazgatóság és felügyelőségre nem fiktív, hanem reális felelősséget hárítani, a hivatalnokokra nézve pedig bizonyos díjazásukhoz mért óvadékok megállapítani.

Ezen s egyéb intézkedések törvényhozási uton volnának rendezendők, esetleg a kereskedelmi törvény módosításával.

Sokan lesznek akik eszméim megvalósításában nagy sérelmet fognak látni a pénzintézetekre nézve, ezektől bátorkodom kérdezni, vajjon erkölcsileg nem kötelesek-e azok szintegy a salus reipublicai-t szem előtt tartani, mint bármely más állami intézmény? Avagy szabadalmasok-e ők önzési politikájukban? s egyedüli célja-e a pénzintézeteknek részvényeseknek dus osztalékot összehalmozni s e cél elérésére a betevő közönséget csakis eszköznek tekinteni?

Minden oly esetben, melyben vétkes mulasztás okozója a veszteségnek, legyen a felelősség az igazgatóságra nézve teljes, s ne tekintessék ezen bizalmi állás oly sine-kurának, mely kevés munka árán dus tantiémeken osztozik. A dolog természetét szerint sikkasztásokért melyek csak annyiban különböznek a lopástól, a mennyiben amazok a reánk bizott, emezek pedig a tulajdonos kezében levő vagyon elidegenítését jelzik, az igazgatóság felelős nem lehet.

A kisebb pénzintézetek iránt való kisebb-nagyobb bizalmatlanságot mutatja legjobban az a tapasztalat, hogy a nagy tőkepenzések leg többje nem ezekébe, hanem daczára a csekély kamatnak, az angol bankba helyezi tőkéit, mert ez az egész világon relative a legbiztosabb pénzintézet.

Nálunk a postatakarékpénztárak behozatala óta ezek a legbiztosabb intézetek a kisebb tőkegyűjtők részén. A ki ide rakja be keservezen gyűjtött filléreit, az nyugodtan alhatik s nem tarthat attól, hogy egy szép reggelen lezuhan fejére Damokles kardja.

Nagyvárad, 1895. márczius hó.

Rimler Pál.

Vasutaink tarifapolitikája.

A helyes gazdasági rend és a társadalmi tekintetek is föltétlenül követelik, hogy a vasut előnyeiket minden osztálynak egyenlő mérvben nyújtó közlekedési intézet legyen. Szükséges továbbá, hogy a fölösleges közvetítés a kisebb emberekre nézve mellőzhetővé tétessék, hogy szükségleteik és termelvények szállításánál kedvezőbb elbánásban részesüljenek. Ez azokra az emberekre nézve, a kiknek létét a modern közlekedési vállalatok irányában nagyon is veszélyeztetni (a kis gazdára, kis iparosra) főfontosságú dolog.

Baross Gábor alatt rövid időig szünetelt a fuvarozási kedvezmények nyújtása, a mi különben is mindig a rossz díjszabás jele. De ez a szünetelés csak igen rövid ideig tartott s ma megint ott vagyunk, a hol azelőtt.

Megkezdődött megint a refakenciák ideje s ez kizárólag a közvetítő kereskedés előnyére válik. Igénybe veheti ugyan e kedvezményezést elméletileg mindenki, de a gyakorlatlan nem, egyszerűen azért, mert az a nagy mennyiség, melynek elszállítását a vasut feltételül tűzi ki, oly rendkívüli, hogy ezt csak a közvetítő kereskedő gyűjtő szállítmányai vehetik igénybe a fogyasztó kárára.

A vasutaknak el kell tekinteni attól az iránytól, hogy kizárólag a nagy tömegforgalmat protezsálván ezáltal a nagy gyáripar és nagy kereskedelemnek legyenek gyámolítói.

Meg kell szüntetniök a csak közvetítői köröknek szolgáló indoktalan kedvezményeket s a díj visszatérítési rendszert. A vasut ma már nem üzlet, hanem közintézet, melynek a gazdasági és szociális élet magasabb tekinteteit kell szolgálni. Ezt azonban csak úgy éri el, ha nem pricizilegizál, sem gazdasági foglalkozási ágat, sem társadalmi osztályt, hanem a mint rendeltetése magától hozza, egyforma mértékkel mér mindenkinek! (—á—)

A budapesti termény-tőzsde forgalma

1895. márcz. 29.

I. Készaru üzlet. Malmaink ma élénkebb vételkedvet tanúsítottak, minek folytán a forgalom emelkedett és 14.000 q. hazai buza eladására nyújtott alkalmat.

Az eladott mennyiség nagyobbára helyben beraktározott búzákból állott, melyekért 2 és fél krral javult árakat fizettek.

Idegen búzában nem volt forgalom.
Rozs, irányzata változatlan; 5.80—5.90 frton jegyez helyi paritás.
Arpa, irányzata nyugodt.
Tengeri, irányzata tartott, 6.76—6.85 frton Kőbányán.
Zab, irányzata szllárd; a hozatal csekély és egyelőre nem is várnak érkezéseket. — Eladatott: 100 q. 6.85 frt, 200 q. 6.80 frt, 100 q. 6.80 frt készpénzfizetés ellen.

Mai hivatalos jegyzések effektív árakban.

B u z a						
	Minős. súly hektól.	100 kgr. ára		Minős. súly hektól.	100 kgr. ára	
		frttól	frtíg		frttól	frtíg
F a j						
Bánsági	uj	74	—	75	—	—
»	uj	76	—	77	—	—
»	uj	78	6.95	79	7.00	7.05
»	uj	80	7.05	81	7.10	7.15
»	uj	82	7.15	83	7.20	—
Tiszavidéki	uj	74	—	75	—	—
»	uj	76	—	77	—	—
»	uj	78	6.60	79	6.65	6.70
»	uj	80	6.70	81	6.75	6.80
»	uj	82	6.80	83	6.85	—
Pestvidéki	uj	74	—	75	—	—
»	uj	76	—	77	—	—
»	uj	78	6.55	79	6.55	6.60
»	uj	80	6.65	81	6.65	6.70
»	uj	82	6.75	83	6.80	—
Fejérmegyei	uj	74	—	75	—	—
»	uj	76	—	77	—	—
»	uj	78	6.50	79	6.55	6.60
»	uj	80	6.60	81	6.65	6.70
»	uj	82	6.70	83	6.75	—
Bácskai	uj	76	—	77	—	—
»	uj	78	6.60	79	6.65	6.70
»	uj	80	6.70	81	6.75	6.80
»	uj	82	6.80	83	6.85	—
Román	uj	74	—	75	—	—
»	uj	76	—	77	—	—
»	uj	78	—	79	—	—
Szerb	uj	74	—	75	—	—
»	uj	76	—	77	—	—
»	uj	78	—	79	—	—
Bolgá	uj	74	—	75	—	—
»	uj	76	—	77	—	—
»	uj	78	—	79	—	—

II. Határidő üzlet. Az irányzat ma némileg javult és a buza, rozs és tengeri árak 3—5 krnyi áremelkedést tüntetnek föl. Zab tavaszra fedezési célból élénken vásároltatott és 6.52 frtíg köitetett azaz 10—12 krral javult.

A nap folyamában a hangulat kissé ellanyhult de délután ismét szilárdabb jellegű oltott és ezen irányzatot mindvégig megis tartotta.

Előfordult kötések: buza tavaszra 6.96—7.— frt, buza május juniusra 6.90—6.94 $\frac{1}{2}$ frt, buza őszre 7.12—7.17 frt, rozs tavaszra 5.88—5.98 frt, rozs őszre 6.10—6.14 frt, tengeri máj.—jun. — — — frt, zab tavaszra 6.11—6.14 forint, káposzta-repece augusztus—szeptemberre 10.75—10.85— forint.

Sertés-üzlet.

Kőbánya, márcz. 29. Készlet: 130.116 drb. Urasági öreg kövér I. rendű: 45—46 kr.; közép: 45 $\frac{1}{2}$ —46 $\frac{1}{2}$ kr.; süldő kövér: 48—49 kr.; sovány: 46—47 kr.; román: —.—; Szerb kövér 45—46 kr.; könnyű 44. 45 kr. A hizott sertés üzlet irányzata: változatlan.

Hivatalos árfolyamok

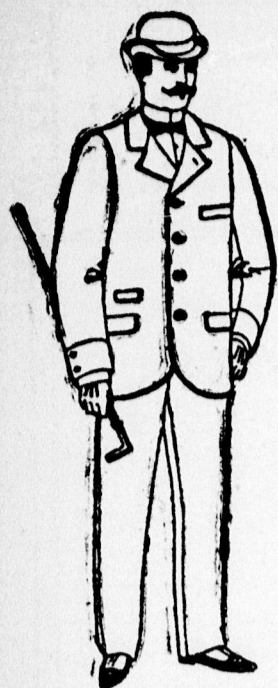
a budapesti áru- és értéktőzsdén: 1895. márcz. 30-án.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	123.75
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	99.10
Magyar vasuti kölesön aranyban 4 $\frac{1}{2}$ %	—	—	—	—	126.50
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2 $\frac{1}{2}$ %	—	—	—	—	104.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	125.—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	99.—
Italmérsi jog megváltási kötvény	—	—	—	—	101.—
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	—	—	—	—	98.50
Magyar nyerevény sorsjegy-kölesön	—	—	—	—	163.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölesön	—	—	—	—	152.50
Oszták járadék papírban	—	—	—	—	101.25
Oszták járadék ezüstben	—	—	—	—	101.25
Oszták járadék aranyban	—	—	—	—	124.25
Oszták korona járadék	—	—	—	—	101.—
1860. oszt. államsorsjegyek	—	—	—	—	158.—
Oszták-magyar bankrészvény	—	—	—	—	1082.—
Magyar hitelbank részvény	—	—	—	—	476.50
Oszták hitelintézet részvény	—	—	—	—	400.10
Oszták-magyar államvasuti részvény	—	—	—	—	446.25
20 frankos arany (Napoleon d'or)	—	—	—	—	967.—
Német birodalmi márka	—	—	—	—	59.90
London vista	—	—	—	—	122.40
Paris vista	—	—	—	—	48.40
20 márkás arany	—	—	—	—	11.99

BANK-IRODA.

PÉNZKÖLCSÖNÖK.

— Azon kis- és nagybirtokosok, háztulajdonosok, vagy egyéb fekvőségek birtokosai, kik 4%-os kölcsönt törlesztésre óhajtanak felvenni, forduljanak **Lövinger J. János** irodájához (Nagyvárad, Kapuczinus-utca 68, Stépán-ház.); ugyanaz értesíti a t. közönséget, hogy a kölcsönök **300 forinttól kezdve bármely összegig vehetők fel. Minden a bank szakmába vágó tárgyak nálam kaphatók.** — (43) 0—4

Fekete és kék Kamgarn öltönyök 15 frt, divatos Cheviot öltönyök 12 és 17 frt-ért kaphatók

Neumann M.

férfi-ruha-üzletében Nagyváradon csakis Bémer-tér, Kishíd-fő. (Czégemet hasonnevű czéggel kérem össze nem téveszteni. Vidéki megrendelések utánvét mellett eszközöltenek. Meg nem felelő áruk szívesen kicseréltenek. 8—75

Önkéntes árverés

a „László“ malom 1-ső telepén
f. évi április hó 1-én (hétfőn) d. u. 3 órakor

tizenegy drb igás ló

önkéntes árverés útján — azonnali készpénzfizetés mellett — el fog adatni, mely árverésre a venni szándékozók ezennel meghivatnak.

Nagyvárad, 1895. március 28.

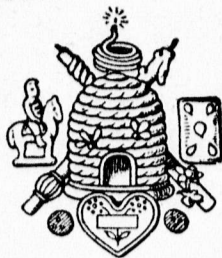
A „László“ malom
felszámoló bizottsága.

(83) 3—3

Fröhlich József

MÉZ- ÉS VIASZÁRU-ÜZLETE
NAGYVÁRADON.

Ajánlom a Főt. kath. Plébános urak b. figyelmébe kitűnő minőségben és az egyház rendeletei szerint **valódi tiszta méhviaszból** készített templomi és egyéb viaszgyertyáimat.

Alapítottatott 1835.

Elsőrendű valódi tiszta oltár-méhviaszgyertya 1 kgr. 3 frt.

Elsőrendű husvéti-méhviaszgyertya 1 kgr. 2 frt 60 kr.
Sárga oltár-méhviaszgyertya, a nagyheti egyházi szertartáshoz és gyászistentiszteletekhez 1 kgr. 2 frt 20 kr.

Másodrendű méhviaszgyertya 1 kgr. 2 frt.

Műviaszgyertya 1 kgr. 1 frt 60 kr.

Gyújtó viaszgyertya, nem csepegtet, 1 db 10 kr., 1 kgr. 2 frt.

Finom tömjén 1 kgr. 1 frt 20 kr.

Részletes árjegyzékkel kívánatra — bérmentve szolgálók. — Bármely fajta viaszgyertyámat, 5 kgramm mennyiségtől kezdve, bármely postaállomásra díjmentesen esomagolva, bérmentve szállítom.

Czégem számos előkelő kitüntetéssel és elismerő-levéllel rendelkezik.

Teljes tisztelettel

(44) 4—0

FRÖHLICH JÓZSEF.

Egy ügyes fiu tanulólul fölvetetik.

A t. c. gazdaközönség figyelmébe!

Mint minden tavasszal — úgy az idén is bátorkodom üzletemet a t. cz. gazdaközönségnek: **gazdasági vetőmagvak** és egyéb gazdasági cikkek beszerzésére ajánlani.

Nagy készletet tartok: **arankamentes, valódi francia és magyar luczerna, steier lóhere** magvakból; **olasz, angol perje és pázsítfűmag** vegyületekből; eredeti, **nem után termelt sárga Oberndorfi, Ecken-dorfi, angol veres mammoth és buczok takarmány répmagvakból**, melyeket mind a **legolesőbb napiárakon** árusítom, és azok **azonosságáért**, valamint **csiraképességéért** szavatolok.

Ajánlok továbbá mindenféle gazdasági cikkeket, u. m. petroleum, ásvány- és oliva gépolajokat; gazdasági gépekhez szükséges anyagokat, carbolineum és mindenféle fertőtlenítő, valamint állatgyógyászati szereket.

Vidéki megrendeléseket, a rendelmény vétele napján már elszállítok; pontos és jutányos kiszolgáltatást ígérve, maradok a t. cz. gazdaközönség

Nagyvárad, 1895. márcz. 15.

kész szolgálja

(74) 5—10

Janky Antal

!!!Hol lehet olcsón és jól vásárolni!!!

!!!Tavaszi és nyári idényre!!!

FÁBRY TESTVÉREK divatáruháza, Nagyváradon.

Van szerencsénk igen tisztelt vevőink s a n. é. közönség szíves tudomására hozni, miszerint a közelgő idényre

3000 pár uri, női és gyermek valódi karlsbadi czipők

személyesen tett előnyös vásárlásaink folytán, az eddigi áraknál **15 százalékkal olcsóbban** kaphatók, továbbá angol-, Pless- és Pichler-féle **kalapok**, fehér és színes divat **ingek**, **gallérok**, **kézleők**, **nyak-kendők**, **glacé**, **svéd**, **selyem**- és **czérna-keztjük**, **lábtjük**, **szebkendők**, **sétabotok** és **esőernyők**, utazó **bőröndök**, továbbá **csipkék**, **szallagok**, **himzések**, **derékfűzők**, fekete és színes női és gyermek **harisnyák**, **kötények**, **chiffon**-, **vászón**- és **bélés-árak**, **pamutok**, **selymek** és **czérnák**, **trico**-, **batist**-, **szövet**-, **satin**- és **creton-blouzok**, **fiu**- és **leány-gyermek** szövet-, **trico**- és **mosó-ruhák**, **női ingek**, **háló köntösök**, **alsószoknyák**, **fürdőöltönyök** és **köpenyek**, **szalmakalapok**, **fekete** és **színes** selyem-, **caschmir** és **mosó fejkendők**, **illatszerek** és **pipere-szappanok** stb. nagy választékban.

400 darab legujabb napernyő.

minden igénynek megfelelőleg 50 krtól 15 frtig.

Selyem, satin és flanel turista-ingek és övek.

Feltűnő olcsó árak.

Solid és pontos kiszolgálát.

A n. é. közönség b. pártfogását kérve

kiváló tisztelettel

FÁBRY TESTVÉREK,

Nagyvárad, Olaszi, fő-utca.

(70) 4—5

Árukat választásul vidékre is (forduló postával) küldünk.

Meg nem felelőt becserelelünk.

Háziasszonyok figyelmébe!

Több oldalról tett felszólamlások a *padlózat-mázakra*, arra indítottak, hogy igyekezzem az eddigi gyártmányokat túlszárnyalni. Nagy fáradozásaim után sikerült feltalálnom egy oly

SZOBAPADLÓ-LACKOT,

amely az összes bel- és külföldi gyártmányokat felülmúlja és melyet három legkedveltebb színben hoztam forgalomba. És miután azt tiszta anyagból készítem, ugy fényre, mint tartósságra a legjobbnak ajánlhatom.

BOROSTYÁN SZOBA-LACKOT . . . 90 kr., 1 frt 40 kr. | SCHWEICZI PARQUET-FÉNYMÁZ 1 kilo . . . 1 frt 80 kr.
SPIRITUSZ SZOBA-LACKOT . . . 1 frt 10 kr., 1 frt 50 kr. | (GLAZUR) ZOMÁNCZ 1 kilo . . . 1 frt 10 kr.

Végül mindenféle **FESTÉK, KENCZÉK, BRONZ** és **ECSETEKET** legolcsóbb árban.

(73) 5-20

Kiváló tisztelettel

BERKES BERTALAN,

Nagyvárad, Zöldfa-utca.

Tejeladás.

A nagyváradai I. sz. káptalani uradalom micskei gazdaságából naponként literes és félliteres bedugaszolt palackokban, kifogástalan minőségű, egészséges tej fog Nagyváradra a vevők részére beszállítani.

Megrendelést elfogad az uradalom központi irodája Barátok-utca 854. sz. a. s ugyanott az eladás feltételei is megtudhatók.

Szabó Ferencz,

(2) 18-0 uradalmi igazgató.

— Egy egész öltözet gyapju-szövetből 20 forint. —

Egy egész öltözet gyapju-szövetből 20 frt.

Előnyös bevásárlás folytán üzletemet a közelgő tavaszi és nyári idényre a legszebb és legújabb divatu gyapju-szövetekkel gazdagon felszerelvé, azon kellemes helyzetbe jutottam, hogy egy divatos tavaszi vagy nyári gyapju-szövet öltözetet

— 20 forintért —

vagyok képes előállítani.

A nálam megrendelt ruhák izléses és legújabb szabás szerinti kiállítását azon körülmény is biztosítja, hogy **fiam a bécsi nemzetközi szabászati akadémián nyert ismereteit és Münchenben a magasabb divatú szabászatban szerzett tapasztalatait** üzletemben értékesíti, minélfogva a legmagasabb igényeknek is meg tudok felelni.

Midőn ezt a n. é. közönség becses tudomására juttatni bátor vagyok és eddigi szíves pártfogását megköszönve, kérem, hogy b. megrendeléseivel ezentul is mennél gyakrabban szíveskedjék szerencsételnem.

Mély tisztelettel

FEHÉR ISRÁEL, férfi szabó

Nagyvárad, Fő-utca, Bazár-épület kapuja mellett.

(66) 6-10

Egy egész öltözet gyapju-szövetből 20 frt.

— Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek. Mintákat kívánatra bérmentve. —

HEIMAN LIPÓT és TÁRSA

Nagyvárad, Zöldfa-utca.

Feltűnő női confectioné ujdonságok

az 1895-iki tavaszi idényre!

u. m.: capes, gallérok, jaquetok és esőköpenyek

a legjutányosabban beszerezhetők főnti ezégnél.

Kiterjedt üzleti összeköttetéseink, valamint **gyár- és export-üzletünk** folytán azon kellemes helyzetben vagyunk, hogy velünk e szakmában

ugy jutányosság, valamint izlés tekintetében

(75) 6-20

egyetlen cég sem versenyezhet.

A t. hölgyközönség saját érdeke üzletünket meglátogatni.

Alapított 1865-ben.

Budapest, Károly-körút.

Debreczen, Fő-piacz.